

Vmesno evalvacijsko poročilo o izvajanju Lokalne razvojne strategije LAS Posavje za obdobje 2007-2013

Regionalna razvojna agencija Posavje – LAS Posavje
Cesta krških žrtev 46
8270 Krško

Vmesno evalvacijsko poročilo o izvajanju Lokalne razvojne strategije LAS Posavje za obdobje 2007-2013

Naročnik	<p>Regionalna razvojna agencija Posavje – LAS Posavje Cesta krških žrtev 46 8270 Krško</p> <p><u>Kontaktna oseba naročnika:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tatjana Ibračević
Izdelovalec	<p>OIKOS, svetovanje za razvoj, d. o. o. Glavni trg 19 1240 Kamnik</p> <p><u>Vodja priprave ponudbe:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mojca Hrabar, univ. dipl. biol., MSc Environmental Change & Management
Naslov projekta	Ponudba za izdelavo za izdelavo vmesnega evalvacijskega poročila o izvajanju Lokalne razvojne strategije LAS Posavje za obdobje 2007-2013
Številka projekta	033/2012
Datum priprave	4. april 2012
Ključne besede	Program razvoja podeželja, pristop LEADER, Lokalna razvojna agencija, letni izvedbeni načrti
Opombe:	/

Kazalo vsebine

1	Uvod	1
1.1	Ozadje projekta.....	1
1.2	Izhodišča za delo LAS Posavje	1
1.3	Izhodišča za vrednotenje	3
2	Doseganje ciljev	4
2.1	Analiza uresničevanja strateških ciljev območja LAS Posavja na ravni posameznih programov iz Razvojne strategije	4
2.1.1	Prispevek k ciljem Programa razvoja podeželja 2007 – 2013	4
2.1.2	Prispevek k ciljem Strategije razvoja LAS Posavje	4
2.1.3	Zaključki	16
2.1.4	Priporočila	17
2.2	Analiza doseganja kazalnikov iz Razvojne strategije za vodenje LAS Posavja	17
2.2.1	Zaključki	19
2.2.2	Priporočila	19
3	Prejemniki sredstev LEADER.....	21
3.1	Analiza prijaviteljev in partnerjev, ki so prejeli sredstva LEADER.....	21
3.1.1	Struktura prijaviteljev in partnerjev	21
3.2	Uspešnost partnerjev	22
3.2.1	Število projektov, v katere so vključeni partnerji	22
3.2.2	Finančni obseg projektov in črpanje sredstev	23
3.2.3	Zaključki	24
3.2.4	Priporočila	24
4	Analiza dodeljenih sredstev	26
4.1	Zaključki.....	26
4.2	Priporočila	27
5	Splošni zaključki in priporočila	29
	Priloga 1: pregled kazalnikov projektov	31
	Priloga 2: Doseganje ciljnih vrednosti kazalnikov Razvojne strategije LAS Posavje.....	37
	Priloga 3: Seznam vseh partnerjev projektov (vključno z nosilci).....	43

1 Uvod

1.1 Ozadje projekta

Lokalna akcijska skupina (LAS Posavje) je javno-zasebno partnerstvo, ustanovljeno za izvajanje pristopa LEADER na območju, ki ga pokriva. Delo LAS posavje temelji na Razvojni strategiji LAS, ki jo uresničuje s pomočjo letnih izvedbenih načrtov. Program dela LAS Posavje za leto 2012 vključuje tudi pripravo vmesnega evalvacijskega poročila o izvajanju Razvojne strategije LAS Posavje za obdobje 2007 – 2013.

S pomočjo rezultatov evalvacije namerava LAS Posavje opredeliti dosedanje uspehe in možnosti za izboljšanje izvajanja do konca sedanjega programskega obdobja. Obenem mu bodo rezultati vrednotenja pomagali pri pripravah na prihodnje programsko obdobje, ko se bo izvajanje pristopa LEADER nadaljevalo v predvidoma malce drugačni obliki. S pomočjo vrednotenja se bo LAS Posavje torej lažje prilagodil izzivom novega programskega obdobja za črpanje sredstev Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (E KSRP) in novega Programa razvoja podeželja 2014 - 2020.

1.2 Izhodišča za delo LAS Posavje

Lokalna akcijska skupina (LAS) Posavje je aktivna v območju vseh šestih občin, ki tvorijo regijo Posavje, torej na območju občin Bistrica ob Sotli, Brežice, Kostanjevica na Krki, Krško, Radeče in Sevnica. Ustanovljena je bila junija 2008 s Pogodbo o ustanovitvi in delovanju partnerstva za izvajanje pristopa LEADER na območju regije Posavje.

LAS Posavje deluje kot partnerstvo, ustanovljeno na podlagi pogodbe in ne kot samostojna pravna oseba, zato je zakoniti zastopnik partnerstva v pravnem prometu Regionalna razvojna agencija Posavje, ki za LAS Posavje opravlja tudi naloge tehnične pisarne. Naloge Finančnega organa za LAS Posavje opravlja izbran izvajalec, to je Zlatka Maček s.p.

Vizija LAS Posavje je revitalizacija posavskega podeželja skozi:

- aktiviranje neizkoriščenih človeških in prostorskih potencialov v regiji,
- podjetniški pristop pri proizvodnji in trženju storitev ter produktov podeželja, ki dosegajo visoko dodano vrednost ter
- iskanje zaposlitvenih in bivalnih možnosti v potencialih regije Posavje.

Tema razvoja LAS Posavje je »vzpostavitev lokalne trajnostne oskrbe s hrano«, kjer se bo z oblikovanjem partnerskih mrež lahko izboljšala kakovost hrane in prehranjevalne navade prebivalcev območja LAS Posavje, to je regije Posavje. S tem bomo prispevali tudi k:

- varovanju in ohranjanju okolja,
- k razvoju inovativnih delovnih mest na podeželju in
- k večji prepoznavnosti območja LAS Posavje tudi navzven.

Zgradba Strategije razvoja LAS Posavje je v grobem prikazana v naslednji preglednici.

Preglednica 1: Strategija razvoja LAS Posavje

STRATEŠKI CILJI OBMOČJA LAS POSAVJE	PRIORITETNE NALOGE	
	programi	načrtovani ukrepi
1. DVIGNITI DODANO VREDNOST LOKALNIM PROIZVODOM IN STORITVAM	Program 1: Dvig konkurenčnosti kmetijskega, gozdarskega in nekmetskih sektorjev	5 ukrepov
	Program 2: Promocija in trženje lokalnih izdelkov in storitev višje kakovosti	3 ukrepi
2. VZPOSTAVITI LOKALNO TRAJNOSTNO OSKRBO S HRANO	Program 3: lokalna trajnostna oskrba s hrano	4 ukrepi
3. POVEČATI TURISTIČNO PRIVLAČNOST OBMOČJA S KAR NAJBOLJŠIM IZKORIŠČANJEM IN PROMOCIJO LOKALNIH NARAVNIH IN KULTURNIH VIROV REGIJE	Program 4: ustvarjanje za turizem prijaznega okolja	5 ukrepov
	Program 5: skupno trženje in promocija turistične ponudbe	3 ukrepi
4. POVEČATI ZAPOSLOVNE MOŽNOSTI NA PODEŽELJU	Program 6: razvoj podjetništva na podeželju	4 ukrepi
5. VRNITI ŽIVLJENJE V VASI	Program 7: dvig kvalitete življenja na vasi	4 ukrepi
6. Horizontalni strateški cilj UVELJAVITI PRISTOP LEADER PRI NAČRTOVANJU IN IZVAJANJU RAZVOJA V VSEH SEKTORJIH NA OBMOČJU LAS POSAVJE	Program 8: uveljavljanje pristopa leader	3 ukrepi

Izvajanje Strategije razvoja LAS Posavje je potekalo v okviru Letnih izvedbenih načrtov za l. 2009 in 2010 ter Načrta izvedbenih projektov LAS za l. 2011 – slednji je šele v izvajanju. Dosedanje aktivnosti obsegajo 15 projektov: v okviru LIN 2009 je bilo izvedenih 6 projektov, v okviru LIN 2010 7 projektov, v NIP 2011 pa sta 2 projekta.

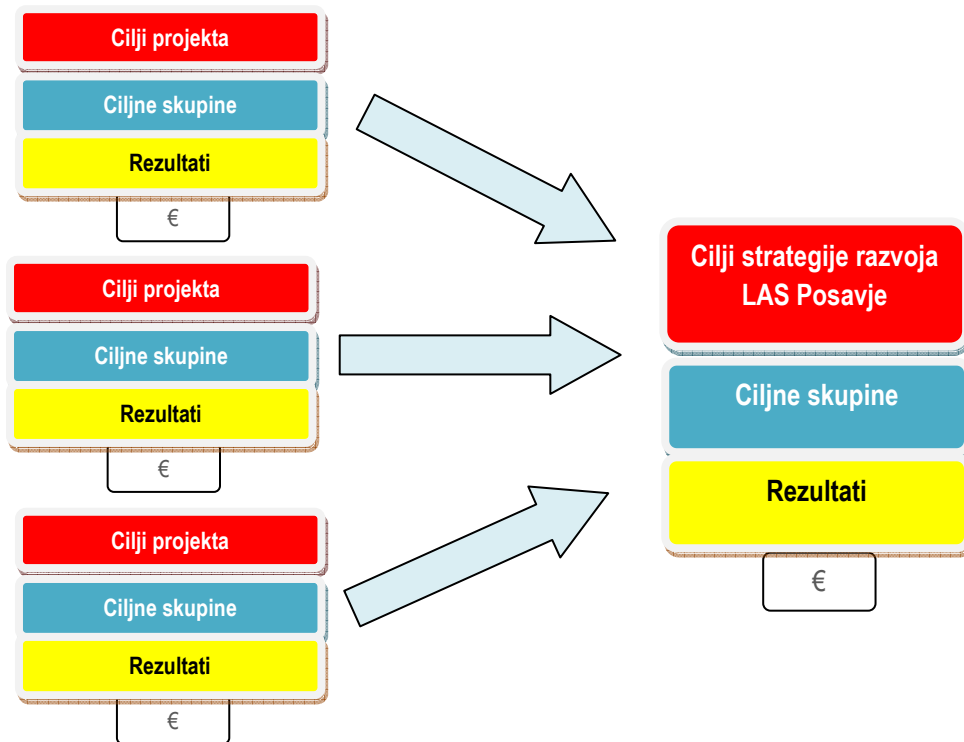
Letni dokument	Projekt	Os PRP, h kateri prispeva	Strategija razvoja LAS Posavje		
			Cilj	Program	Ukrep
LIN 2009	Akademija zdrave hrane	3	2	3	3.4.
	Lokalna trajnostna oskrba s hrano	3	2	3	3.3.
	Obnovljivi viri energije na podeželju	1	1	1	1.1.
	Motivacijski projekt udejanjanja turističnih potencialov	3	3	4	4.1.
	Turizem v zidanicah	3	3	4	4.1.
	Skupaj na podeželju	3	5	7	7.2.
LIN 2010	PRIDELANO V POSAVJU: Lokalno pridelana hrana naj ima prednost	1	2	2	2.2.
	Bistrica kot biser	3	5	7	7.2.
	TURIZEM V ZIDANICAH - Faza II	3	3	4	4.1.
	TURISTIČNO-INFORMATIVNE TABLE OBČINE SEVNICA	3	3	5	5.3.
	PRAVLJIČNA POT KOSTANJEVICE: "Pot Čestitk"	3	3	4	4.4.
	GOZDNI SADEŽI: vrnitev h koreninam	3	2	3	3.4.
	5-TKA ZA ZDRAVJE: Oblikovanje vzorcev zdravega prehranjevanja pri otrocih	3	1	3	3.4.
NIP 2011	POSAVSKE POTI PRIJETNIH DOŽIVETIJ	3	3	4	4.2.
	VRATA TURIZMA DESTINACIJE POSAVJE	3	1	2	2.2.

1.3 Izhodišča za vrednotenje

Pri izvedbi vrednotenja so bili upoštevani naslednji dokumenti:

- Program razvoja podeželja za obdobje 2007-2013 in vse zakonske podlage za izvajanje pristopa LEADER,
- Razvojna strategija Lokalne akcijske skupine Posavje za obdobje 2007-2013,
- Letni izvedbeni načrti (LIN) LAS Posavje za leta 2009, 2010,
- Načrt izvedbe projektov (NIP) LAS Posavje za leto 2011
- Vsebinska in finančna poročila posameznih projektov, izvedenih v okviru LIN.
- Smernice in priporočila za izvajanje pristopa LEADER v Republiki Sloveniji v programskem obdobju 2007-2013.

Vrednotili smo doseganje ciljev in rezultatov, pri čemer smo upoštevali tudi kazalnike, vključenost ciljnih skupin in finančni vidik.

Analizirali smo tudi sodelujoče nosilce projektov in partnerje.

2 Doseganje ciljev

2.1 Analiza uresničevanja strateških ciljev območja LAS Posavja na ravni posameznih programov iz Razvojne strategije

2.1.1 Prispevek k ciljem Programa razvoja podeželja 2007 – 2013

Program razvoja podeželja 2007 – 2013 se izvaja s pomočjo ukrepov, razdeljenih na 4 osi glede na cilje. Pristop LEADER obsega celotno 4. os. Splošni cilji posameznih osi so:

- Cilj osi 1: izboljšanje konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva s podporo za prestrukturiranje, razvoj in inovacije;
- Cilj osi 2: izboljšanje okolja in pokrajine s podporo za upravljanje z zemljišči;
- Cilj osi 3: izboljšanje kakovosti življenja na podeželskih območjih in spodbujanje diverzifikacije gospodarskih dejavnosti
- Cilj osi 4 – pristopa LEADER: krepitev lokalnih razvojnih pobud,

Izvajanje pristopa LEADER poteka od spodaj navzgor – LAS deluje kot lokalni katalizator pobud in projektov za razvoj podeželja. Izvajanje pristopa LEADER skozi lokalne projekte prispeva k cilju 4. osi, obenem pa tudi k ciljem 1., 2. in 3. osi Programa razvoja podeželja 2007 – 2013.

Skoraj vsi sedaj odobreni in izvedeni projekti LAS v okviru LIN 2009, LIN 2010 in NIP 2011 poleg cilja LEADER prispevajo k cilju osi 3: izjemi sta le projekta "Obnovljivi viri energije na podeželju" ter "Pridelano v Posavju". Projekti so namreč bodisi usmerjeni v kakovost življenja (npr. zdrave življenjske navade, ohranjanje dediščine) bodisi v diverzifikacijo dejavnosti in podporo novim pristopom, a ne v prestrukturiranje in inovacije v kmetijstvu in gozdarstvu. Tako prispevanje k ciljem Programa razvoja podeželja je logično, saj je tudi velika večina ciljev Strategije razvoja LAS Posavje usmerjena (poleg cilja osi 4) v cilju osi 3.

2.1.2 Prispevek k ciljem Strategije razvoja LAS Posavje

Analiza podprtih projektov je pokazala, h katerim ciljem Strategije so prispevali posamezni projekti. Doseganja horizontalnega strateškega cilja "uveljaviti pristop LEADER pri načrtovanju in izvajanju razvoja v vseh sektorjih na območju LAS Posavje" nismo posebej vrednotili, saj je zajet v delovanju LAS Posavje (redno delo LAS, ki se financira v okviru ukrepa 431 PRP 2007 – 2013) in k njemu posredno prispevajo vsi projekti.

Največ, kar 5 projektov je obsegalo aktivnosti, ki prispevajo k strateškemu cilju št. 4 - povečati turistično privlačnost območja s kar najboljšim izkoriščanjem in promocijo lokalnih naravnih in kulturnih virov regije. Sledi cilj št. 3 - vzpostaviti lokalno trajnostno oskrbo s hrano, v katerega so bili usmerjeni 4 projekti. Do sedaj niti en projekt ni bil usmerjen v cilj št. 5 - povečati zaposlitvene možnosti na podeželju.

Projekti so bili usmerjeni v manjši nabor ukrepov, kot je opredeljen v Strategiji: to je deloma odraz potreb v območju, deloma pa aktivnosti in usposobljenosti nosilcev in partnerjev projektov. Tako projekti k strateškemu ciljem prispevajo zelo usmerjeno, le na določenih področjih. Izostali so vsi ukrepi strateškega cilja 4 (torej cilj v celoti), 4 ukrepi pri strateškem cilju 1, 3 ukrepi pri strateškem cilju 5 ter po 2 ukrepa strateških ciljev 2 in 3.

Projekti so glede na prispevanje k strateškemu ciljem LAS Posavje prikazani v spodnji preglednici.

Preglednica 2: Razvrstitev posameznih projektov glede na prispevek k doseganju strateških ciljev območja LAS Posavje

STRATEŠKI CILJI OBMOČJA LAS POSAVJE	PRIORITETNE NALOGE		Projekt
	programi	načrtovani ukrepi	
1. DVIGNITI DODANO VREDNOST LOKALNIM PROIZVODOM IN STORITVAM	Program 1: Dvig konkurenčnosti kmetijskega, gozdarskega in nekmetijskih sektorjev	Spodbujanje uvajanja novih tehnologij v kmetijske, gozdarske in nekmetijske dejavnosti	Obnovljivi viri energije na podeželju
	Program 2: Promocija in trženje lokalnih izdelkov in storitev višje kakovosti	Zagotavljanje skupne infrastrukture za trženje in promocijo lokalnih proizvodov in storitev	Vrata turizma destinacije Posavje Pridelano v Posavju
2. VZPOSTAVITI LOKALNO TRAJNOSTNO OSKRBO S HRANO	Program 3: lokalna trajnostna oskrba s hrano	vzpostavitev kratkih prehranskih verig z lokalno pridelano hrano, s poudarkom na uvajanju te hrane v javne ustanove	Lokalna trajnostna oskrba s hrano
		razvoj in izvajanje programov za dvig ozaveščenosti prebivalcev regije o pomenu nakupa in uživanja lokalno pridelane hrane	Akademija zdrave hrane Gozdni sadeži: vrnitev h koreninam 5-tka za zdravje: Oblikovanje vzorcev zdravega prehranjevanja pri otrocih
3. POVEČATI TURISTIČNO PRIVLAČNOST OBMOČJA S KAR NAJBOLJŠIM IZKORIŠČANJEM IN PROMOCIJO LOKALNIH NARAVNIH IN KULTURNIH VIROV REGIJE	Program 4: ustvarjanje za turizem prijaznega okolja	Krepitev turistične podjetniške kulture med lokalnim prebivalstvom	Motivacijski projekt udejanjanja turističnih potencialov Turizem v zidanicah Turizem v zidanicah – Faza II
		Usposabljanje in izobraževanje turističnih vodnikov in turističnih ponudnikov	Posavske poti prijetnih doživetij
		Varovanje in razvoj naravnega okolja in trajnostna raba razpoložljivih virov	Pravljlična pot Kostanjevice: "Pot Čestitk"
	Program 5: skupno trženje in promocija turistične ponudbe	Skupna promocija območja	Turistično-informativne table občine Sevnica
4. POVEČATI ZAPOSLOVNE MOŽNOSTI NA PODEŽELJU	Program 6: razvoj podjetništva na podeželju	/	/
5. VRNITI ŽIVLJENJE V VASI	Program 7: dvig kvalitete življenja na vasi	Spodbujanje društvenega življenja in prostovoljstva za medgeneracijsko sožitje na vasi	Skupaj na podeželju Bistrica kot biser

2.1.2.1 Doseganje strateškega cilja 1: dvigniti dodano vrednost lokalnim proizvodom in storitvam

V doseganje strateškega cilja 1 so bili usmerjeni 3 projekti, od tega je en projekt (Obnovljivi viri energije na podeželju) spodbujal konkurenčnost (Program 1), dva (Vrata turizma destinacije Posavje, Pridelano v Posavju) pa promocijo in trženje lokalnih izdelkov in storitev (Program 2). Njihovi cilji in ovrednotenje prispevka k strateškemu cilju 1 so predstavljeni v spodnji preglednici.

Preglednica 3: Prispevek projektov k strateškemu cilju 1: dvigniti dodano vrednost lokalnim proizvodom in storitvam

Nacrtovani ukrepi Strategije	Projekt	Cilji projekta ¹ : • splošni • specifični	Nacrtovani rezultati	Komentar
Spodbujanje uvajanja novih tehnologij v kmetijske, gozdarske in nekmetijske dejavnosti	Obnovljivi viri energije na podeželju	<p>Celoten projekt bo prispeval k večji osveščenosti o rabi OVE in s tem k bolj učinkovitemu izkoriščanju obnovljivih virov energije na dolgi rok. S projektom želimo prispevati k zmanjšani porabi fosilnih goriv in prispevati k izboljševanju in ohranjanju čistosti okolja.</p> <ul style="list-style-type: none"> seznanitev prebivalstva na podeželju z možnostmi uporabe OVE na podeželju (75 udeležencev na predstavitvah), večja uporaba obnovljivih virov na območju LAS do konca leta 2010, pridobivanje nepovratnih sredstev za uporabo OVE 	<ul style="list-style-type: none"> 10 predstavitev, 5 ogledov dobrih praks, 10 prispevkov v lokalnih medijih, 10 objav na svetovnem spletu, 1 tiskovna konferenca ob zaključku projekta vsaj dve investiciji OVE na podeželju (na območju LAS Posavje) do leta 2011 ter posledično zmanjšano porabo fosilnih goriv 	<p>Projekt je bil usmerjen v spodbujanje osveščenosti in motivaciji za uporabo obnovljivih virov energije. Cilji projekta so bili usmerjeni predvsem v spodbujanje uvajanja novih tehnologij z informiranjem in motivacijo, ne pa svetovalno podporo ob izvajanju investicij ali neposredne investicije. Zelo pomembno je, da so bili v okviru projekta izvedeni ogledi dobrih praks, saj gre za hitro razvijajoče se področje, kjer je težko slediti novostim.</p> <p>Projekt je k strateškemu cilju prispeval predvsem posredno, z osveščanjem in motiviranjem, vplive njegovih rezultatov pa bo mogoče videti v prihodnjih letih. Aktivnosti so zajemale tudi informiranje o pridobivanju nepovratnih sredstev, ali bo prišlo do investicij vo OVE pa je v veliki meri odvisno od sposobnosti posameznikov iz ciljnih skupin projekta ter od gospodarske situacije.</p>
Zagotavljanje skupne infrastrukture za trženje in promocijo lokalnih proizvodov in storitev	Vrata turizma destinacije Posavje	<ul style="list-style-type: none"> Z zagotavljanjem skupne infrastrukture razviti nove prodajne poti lokalnih proizvodov in storitev Usposobiti in okrečiti človeške potenciale ponudnikov z namenom dviga dodane vrednosti turističnim proizvodom in 	<ul style="list-style-type: none"> Obnovljena hiša, vzpostavljena trgovina in vinoteka in vzpostavljena protokolarni prostor in TIC 6 izvedenih usposabljanj, 100 ponudnikov vključenih v 	<p>Projekt je šele na začetku izvajanja in je usmerjen v vinarstvo, kar je smiselno, saj je to ena od najbolj prepoznavnih, pa tudi dohodkovno zanimivih panog v regiji.</p> <p>Projekt bo s kombinacijo naložbe v infrastrukturo in usposabljanjem potencialnih ponudnikov neposredno prispeval</p>

¹ Projekti v NIP 2011 ciljev nimajo razdeljenih na splošne in specifične cilje.

Nacrtni ukrepi Strategije	Projekt	Cilji projekta: • splošni • specifični	Nacrtni rezultati	Komentar
		<ul style="list-style-type: none"> • storitvam • Spodbuditi povezovanje ponudnikov proizvodov in storitev višje kakovosti za enoten nastop na trgu • Ustvariti eno delovno mesto kot rezultat projekta 	<ul style="list-style-type: none"> • programe usposabljanj • 16 razvitih novih prireditvev, od tega 15 prom. dogodkov in 1 slovesnost ob 115. obletnici prve razstave grozdja in vin na Bizeljskem • Ustvarjeno eno delovno mesto 	<p>k strateškemu cilju. Pomembno bo doseči aktivno povezovanje in motivirati ponudnike za dejansko uporabo trgovine kot pomembne prodajne točke njihovih proizvodov. Predvideno je izobraževanje o kakovosti vin, vendar je za doseganje ciljev projekta in strateškega cilja treba potencialne ponudnike izobraziti tudi o trženju, povezovanju in načrtovanju. Zaposleni, ki bo zapolnil ustvarjeno delovno mesto, je zato zelo pomemben. Obenem pa bo treba dolgoročno zagotoviti vir dohodka za ohranjanje tega delovnega mesta, ki ne bo preveč obremenil uporabnikov, in za obratovanje in vzdrževanje prostorov.</p>
	<p>Pridelano v Posavju</p>	<p>spodbuditi trženje lokalno pridelane hrane, s čimer bomo dolgoročno prispevali k trajnostnemu razvoju območja LAS Posavje in dvigu kakovosti življenja prebivalcev območja LAS Posavje ter ohranjanju okolja.</p> <ul style="list-style-type: none"> • dvig prepoznavnosti lokalnih proizvodov - izdelana celostna grafična podoba (CGP) za živila, pridelana na območju LAS Posavje ter nova blagovna znamka; • povečanje pripravljenosti za nakup lokalno pridelane hrane pri potrošnikih; • vzpostavitev nove tržne poti za lokalno pridelano hrano. 	<ul style="list-style-type: none"> • Izdelana celostne grafične podobe (CGP) za živila, pridelana na območju LAS Posavje- za živila iz skupin zelenjave, sadja, mesa, žit; po merilih in kriterijih iz projekta • Lokalna trajnostna oskrba s hrano, prijavljenega v LIN 2009. • Organiziran sejemski dogodek. • Vzpostavitev nove tržne poti - umestitev prodajnih mest z lokalno pridelanimi proizvodi v obstoječe trgovine z živilii Kmečke zadruge Sevnica z.o.o. (Resa Krško, Gregor Dolenja vas ter Izidor Sevnica). 	<p>Projekt neposredno prispeva k strateškemu cilju. Projekt kombinira aktivnosti, predvidene v okviru tega ukrepa, z aktivnostmi, ki bi bile smiselne za ukrep "Spodbujanje novih načinov in oblik trženja in promocije lokalnih proizvodov in storitev končnim kupcem".</p> <p>Za doseganje strateškega cilja ter ciljev projekta bo treba po zaključku projekta dalje skrbeti za blagovno znamko in prodajna mesta, da bodo ostala dobro vzdrževana in oskrbovana ter s tem privlačna za potrošnike.</p>

Izostali so naslednji ukrepi:

- Program 1: Dvig konkurenčnosti kmetijskega, gozdarskega in nekmetijskih sektorjev:
  - Ukrep Spodbujanje proizvodnje proizvodov z višjo dodano vrednostjo v kmetijskih, gozdarskih in nekmetijskih dejavnostih
  - Ukrep Usposabljanje za uporabo znanja, izkušenj in novih tehnologij za večjo konkurenčnost lokalnih proizvodov in storitev
- Program 2:
  - Ukrep Spodbujanje novih načinov in oblik trženja in promocije lokalnih proizvodov in storitev končnim kupcem
  - Ukrep Spodbujanje povezovanja ponudnikov proizvodov in storitev višje kakovosti za enoten nastop na trgu

Ukrepa programa 1 sta usmerjena v precejšnji meri v kmetijsko in gozdarsko dejavnost oz. v primarno proizvodnjo. Za ta dva ukrepa je zelo pomembna pobuda neposredno "od spodaj navzgor", torej s kmetijskih gospodarstev, ki bi rada nadaljevala z dejavnostjo in proizvode dvignila na višji nivo, vendar so jim na voljo številni ukrepi 1. osi PRP 2007 - 2013. V ukrepe programa 2 se ne uvršča nobeden od projektov, vendar projekta Vrata turizma destinacije Posavje in Pridelano v Posavju vsebujeta nekaj vsebin in aktivnosti, ki bi vsebinsko sodile tudi v ta dva ukrepa. Glede na to, da se je sedaj v okviru navedenih projektov postavila infrastruktura, lahko pričakujemo, da bosta ta ukrepa privlačnejša v nadaljevanju, da bi zagotovili rabo te infrastrukture in s tem podprli trajnost naložb.

2.1.2.2 Doseganje strateškega cilja 2: Vzpostaviti lokalno trajnostno oskrbo s hrano

V doseganje strateškega cilja 2 so bili usmerjeni 4 projekti, od tega se je en projekt (Lokalna trajnostna oskrba s hrano) ukvarjal z razvojem kratkih prehranskih verig za lokalno pridelano hrano, trije (Akademija zdrave hrane, Gozdni sadeži: vrtnice h koreninam in 5-tka za zdravje) pa sodijo v ukrep Razvoj in izvajanje programov za dvig ozaveščenosti prebivalcev regije o pomenu nakupa in uživanja lokalno pridelane hrane.

Izostala sta ukrepa:

- Ukrep Spodbujanje proizvodnje varne hrane, s poudarkom na ekološki hrani, in izvajanje usposabljanj za ta namen
  - Ukrep Ustanovitev in delovanje partnerskih mrež pri zagotavljanju varne hrane od proizvajalca do potrošnika
- Podobno kot pri strateškem cilju 1 za ta dva ukrepa velja, da sta v precejšnji meri usmerjena v kmetijska gospodarstva, ki pa lahko svoje projekte podprejo s sredstvi iz ukrepov 1. osi Programa razvoja podeželja. Program razvoja podeželja vsebuje tudi nabor ukrepov (ukrepi 132, 133 in 142), ki podpirajo vstop v sheme kakovosti, ustanavljanje skupin proizvajalcev in skupno promocijo takih skupin. Kljub temu ima zlasti Ukrep Ustanovitev in delovanje partnerskih mrež velik potencial, saj ni toliko usmerjen v povezovanje proizvajalcev kot v oblikovanje prodajnih verig.

Do sedaj izvajani projekti so bili večinoma (razen projekta Lokalna trajnostna oskrba s hrano) usmerjeni v potrošnike – v osveščanje porabnikov, tako da se bo, če so projekti dosegli svoje cilje, povečalo povpraševanje po zdravi, lokalno pridelani hrani. To bo po drugi strani spodbudilo pridelavo varne hrane, vendar je treba pri napovedih biti previden, saj je danes zaradi dobrih prometnih povezav možno potrebam zelo hitro zadostiti z oskrbo z varno hrano iz drugih regij; za uresničitev strateškega cilja s pomočjo teh dveh ciljev je torej potrebna hitra odzivnost proizvajalcev.

Cilji projektov in ovrednotenje prispevka k strateškemu cilju 2 so predstavljeni v spodnji preglednici.

Preglednica 4: Prispevek projektov k strateškemu cilju 2: Vzpostaviti lokalno trajnostno oskrbo s hrano

Načrtovani ukrepi Strategije	Projekt	Cilji projekta ² :	Komentar
vzpostavitev kratkih prehranskih verig z lokalno pridelano hrano, s poudarkom na uvajanju te hrane v javne ustanove	Lokalna trajnostna oskrba s hrano	<ul style="list-style-type: none"> • splošni • specifični <p>postavitev temeljev lokalne trajnostne preskrbe s hrano v regiji, kar bo dolgoročno vplivalo na dvig kakovosti življenja prebivalstva regije, trajnostni razvoj ter ohranjanje okolja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pripravi analizo stanja ekološko in integrirano pridelane hrane na območju LAS Posavje, • Postavitev standardov (meril in kriterijev) za regionalno kakovost ter usklajevanje kriterijev za oskrbovanje javnih institucij, • Preveriti, ali obstaja možnost za uvajanje visoko kakovostne hrane, pridelane na območju LAS Posavje, v javne ustanove, • Priprava Strategije uvajanja lokalno pridelane hrane v javne ustanove na območju LAS Posavje. 	<p>Projekt posredno prispeva k strateškemu cilju 2, saj je bil v okviru projekta napravljen prvi korak – pripravljena strategija uvajanja lokalno pridelane hrane v javne ustanove. Z dejanskim izvajanjem strategije bi ta projekt imel močne vplive vzdolž celotne prehranske verige.</p>
razvoj in izvajanje programov za dvig ozaveščenosti prebivalcev regije o pomenu nakupa in uživanja lokalno pridelane hrane	Akademija zdrave hrane	<p>povečati stopnjo ozaveščenosti prebivalcev na območju LAS Posavje o zdravi (ekološki) prehrani in vzpodbuditi večjo porabo le-te</p> <ul style="list-style-type: none"> • pripraviti pravila natečaja in sodelovanja osnovnih in srednjih šol; • k sodelovanju privabiti poleg partnerjev, še vsaj 7 osnovnih in srednjih šol; • do izdaje prve številke biltena zbrati zadostno število prispevkov mladit, da bi zapolnili vsaj 60 % vsebin biltena na temo zdravega prehranjevanja; • zagotoviti sodelovanje vsaj dveh strokovnih sodelavcev (znanstvenikov in raziskovalcev) za pripravo strokovnih prispevkov; • animirati vsaj 3 ekološke kmete, ki bodo pripravili skupinam otrok prikazati ekološko kmetovanje z namenom osveščanja; • vzpostaviti spletno stran Akademije zdrave hrane; • izdati bilten v predvidenem roku in ga distribuirati na določene lokacije <p>z izvedbo vseh glavnih aktivnosti sprožiti impulze za miselni zasuk v smeri postopnega vračanja človeka nazaj k naravi in na podlagi tega spodbuditi prebivalce območja k povečani uporabi gozdnih sadežev kot alternativni</p>	<p>Projekt posredno prispeva k strateškemu cilju 2 v skladu z naravnostjo ukrepa. Projekt predvsem spodbuja osveščenost potrošnikov z njihovo neposredno animacijo in aktivacijo, povezava s proizvajalci je predvsem v funkciji izobraževanja.</p> <p>Dobro je, da so vse vsebine, ki so bile objavljene v biltenih, dostopne tudi na spletni strani. Stran je kasneje služila tudi za povezavo na projekt 5-ka za zdravje, kar je pohvalno, saj spletne strani brez novih vsebin niso privlačne in za uporabnike delujejo bolj kot arhiv.</p> <p>Projekt prispeva k strateškemu cilju 2, saj spodbuja in zagotavlja uporabo naravnih virov hrane, z analizo možnih posledic pa je tudi poskrbel za to, da bo uporaba v okvirih,</p>

² Projekti v NIP 2011 ciljev nimajo razdeljenih na splošne in specifične cilje.

Načrtovani ukrepi Strategije	Projekt	Cilji projekta: • splošni • specifični	Komentar
		<p>moderni predelani in obdelani hrani, hkrati pa povečati zavest o pomenu trajnostnega izkoriščanja gozdov in narave</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pridobitev podatkov o območjih gozdnih sadežev in vrstah sadežev na teh območjih v Posavju. • Pridobitev podatkov o možnih posledicah preobremenitve posavskih gozdov v primeru pretiranega izkoriščanja gozdnih sadežev. • Pridobitev mnenj lastnikov gozdov. • Analiza uporabe gozdnih sadežev v posavski kuhinji. • Izdaja knjige o uporabi gozdnih sadežev v posavski kuhinji z dodanimi poglavji o območjih in vrstah gozdnih sadežev v Posavju ter nasveti za premissijeno obiskovanje gozdov in trajnostno izkoriščanje gozdnih sadežev. 	<p>sprejemljivih za trajnost naravnega vira.</p> <p>Projekt se lahko dobro naveže z več vidiki kakovosti življenja (zdrava hrana, rekreacija na prostem, ohranjeni naravni viri).</p>
	<p>5-tka za zdravlje: Oblikovanje vzorcev zdravega prehranjevanja pri otrocih</p>	<p>Povečati stopnjo osveščenosti otrok z motnjami prehranjevanja o pomenu zdrave, lokalno pridelane hrane in spodbuditi večjo porabo le-te.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Otrokom z motnjami prehranjevanja približati pomen urejenih prehranjevalnih navadah in jih seznaniti s posledicami slabih prehranjevalnih razvad. • Pripraviti vsebine za učenje na daljavo v programskem okolju za učenje na daljavo. • K sodelovanju pritegniti športna in turistična društva, ki lahko otrokom s prehranjevalnimi motnjami posredujejo sporočilo o pomenu zdrave prehrane. Zagotoviti vsaj 5 gostujočih mentorjev (kuharji, športniki, fitness inštruktorji in vaditelji), ki bodo otrokom odgovarjali na različna vprašanja. • K udeležbi v programih osveščanja pritegniti osnovnošolce, ki se še šolajo na področju LAS Posavje. • Pripraviti testna vprašanja, ki bodo pokazala napredek pri stopnji osveščenosti o pomenu zdrave prehrane. • Zagotoviti sodelovanje vsaj dveh strokovnih sodelavcev za pripravo strokovnih prispevkov. 	<p>Projekt je nadaljevanje projekta Akademija zdrave hrane in prav tako posredno prispeva k strateškemu cilju 2 v skladu z naravnanositjo ukrepa.</p> <p>Tako kot predhodni projekt je tudi 5-ka za zdravlje predvsem usmerjen v potošnike, a je ključna ciljna skupina po eni strani zožena na otroke z motnjami prehranjevanja, po drugi strani pa je projekt zaobjel več ciljnih skupin – tudi različna društva. Zato ima lahko obsežnejši in dolgotrajnejši vpliv.</p> <p>Posebna spletna stran projekta http://www.5ka-za-zdravlje.si/ žal ne deluje več, zato so vplivi projekta kratkotrajnejši, kot bi lahko bili.</p>

2.1.2.3 Doseganje strateškega cilja 3: povečati turistično privlačnost območja s kar najboljšim izkoriščanjem in promocijo lokalnih naravnih in kulturnih virov regije

Za doseganje strateškega cilja 3 je bilo izvedenih 6 projektov, od tega 5 v okviru Programa 4: ustvarjanje za turizem prijaznega okolja, eden (Turistično-informativne table občine Sevnica) pa v okviru Programa 5: skupno trženje in promocija turistične ponudbe.

Preglednica 5: Prispevek projektov k strateškemu cilju 3: povečati turistično privlačnost območja s kar najboljšim izkoriščanjem in promocijo lokalnih naravnih in kulturnih virov regije

Načrtovani ukrepi Strategije	Projekt	Cilji projekta ³ : • splošni • specifični	Komentar
Krajši turistične podjetniške kulture med lokalnim prebivalstvom	Motivacijski projekt udejanjanja turističnih potencialov	<ul style="list-style-type: none"> na podlagi implementacije inovativnega pilotnega motivacijskega modela dvigniti zavest o gastronomskih, kulturno-zgodovinskih, naravnih in prenočitvenih potencialih neposredno na območju Občine Radeče, posredno pa na celotnem območju LAS Posavje, ter s pomočjo motivacijskih metod spodbuditi prebivalce območja k prepoznavanju možnosti realizacije teh potencialov v turistični ponudbi. 	<p>Projekt pripomore k doseganju strateškega cilja 3 predvsem s spodbujanjem ponudbe in izobraževanjem ponudnikov.</p> <p>S pomočjo motivacijskih delavnic naj bi se aktivirali novi ponudniki, sodelujoči naj bi tudi oblikovali nove turistične proizvode. Projekt ne zajema neposrednega povezovanja s povpraševanjem, po čemer bi se razlikoval od drugih podeželskih območij, ki razvijajo turizem.</p>
	Turizem v zidanicah	<ul style="list-style-type: none"> izdelava analize gastronomskih, kulturno-zgodovinskih, naravnih in prenočitvenih potencialov območja, izdelava nabora potencialnih ponudnikov na analiziranem območju, izvedba motivacijskega programa z motivacijskimi delavnicami in predstavitvami projektih motivatorjev, na podlagi izvedbe motivacijskega programa ustvarjena pozitivna klima za realizacijo prepoznanih potencialov območja med potencialnimi ponudniki in ostalim prebivalstvom območja, preizkus teoretičnega koncepta motivacijskega modela v praksi in oblikovanje koncepta v aplikativen model, primeren za implementacijo na območju celotne LAS Posavje 	<p>Projekt pripomore k doseganju strateškega cilja 3 predvsem s spodbujanjem ponudbe in izobraževanjem ponudnikov.</p> <p>Projekt se sistematično loteva področja, ki ima velik potencial, saj gre</p>

³ Projekti v NIP 2011 ciljev nimajo razdeljenih na splošne in specifične cilje.

Načrtovani ukrepi Strategije	Projekt	Cilji projekta ³ : • splošni • specifični	Komentar
		<ul style="list-style-type: none"> • dorečene pravne in strokovne podlage ter komunalno-infrastrukturni pogoji za registracijo sobodajalstva v zidanicah na projektnem območju, • dorečeni vsebina, merila in kriteriji za nov turistični produkt turizem v zidanicah ter način kategorizacije zidanic za potrebe sobodajalstva, • nov turistični produkt turizem v zidanicah vključen v turistično ponudbo projektnega območja in širše območja LAS Posavje, • sodelovanje z območjem LAS Dolenjske in Bele krajine s ciljem trženja skupnega turističnega produkta turizem v zidanicah pod enotno blagovno znamko, • prenos dobre prakse razvoja novih turističnih produktov na druga območja LAS 	<p>za obstoječe objekte, ki niso dovolj izkoriščeni in ki so obenem del značilnega videza pokrajine. Pozitivno je, da je projekt potekal v sodelovanju z območjem LAS Dolenjske in Bele krajine za skupno trženje in blagovno znamko. Priročnik vsebuje veliko podatkov in informacij, potrebnih za oddajanje zidanic.</p> <p>Projekt je pripravil vse potrebno za trženje zidanic, če odštejemo informiranje javnosti pa ni obsegal aktivnega trženja.</p>
	<p>Turizem v zidanicah – Faza II</p>	<ul style="list-style-type: none"> • povečati turistično privlačnost območja s kar najboljšim izkoriščanjem in promocijo lokalnih naravnih in kulturnih virov regije • Organizirano in registrirano interesno združenje/konzorcij ponudnikov turističnega proizvoda do junija 2011 • Dvig kakovosti ponudbe novega turističnega proizvoda preko izobraževalne delavnice, ki bo namenjena lastnikom zidanic vključenih v interesno združenje in mrežo potencialnih ponudnikov; • Razširjena mreža ponudnikov novega turističnega proizvoda na najmanj 15 ponudnikov, ki bodo vključeni v interesno združenje, s pridobljenimi dovoljenji za opravljanje dejavnosti do zaključka projekta v juniju 2011; • Informirana širša javnost (ciljne skupine) na domačem in tujih trgih ter izvedena promocija novega turističnega proizvoda preko različnih orodij obveščanja in promoviranja; • Nov turistični proizvod bo obogatil turistično ponudbo in spodbudil razvoj turizma na podeželju z ohranitvijo razvojnih konkurenčnih prednosti v naslednjih dveh letih; • Osnovni program bivanja v zidanicah bo povezan tudi v integralne turistične proizvode, kar pomeni, da se bo na ta način promovirala in tržila ostala turistična ponudba na destinaciji; 	<p>Projekt je nadaljevanje predhodnega projekta in pripomore k doseganju strateškega cilja 3 s povečevanjem ponudbe in aktivnejšim trženjem.</p> <p>Projekt je ustrezna nadgradnja predhodnega projekta, saj nadaljuje z vsebinami, ki so bile v prvem projektu šele v povojih – z obširnejšim trženjem in promocijo na več mestih, po več komunikacijskih kanalih in v več jezikih.</p> <p>V prihodnje bo pomembno spremljati vplive projekta na razvoj območja, vinogradništva in turizma.</p>

Načrtovani ukrepi Strategije	Projekt	Cilji projekta ³ : • splošni • specifični	Komentar
Uspesabljanje in izobraževanje turističnih vodnikov in turističnih ponudnikov	Posavske poti prijetnih doživetij	<ul style="list-style-type: none"> Povezava z regijo Dolenjsko in Belo krajino s ciljem vzpostavitve enotne organizacije, ki bo izvajala skupno promocijo in trženje turističnega proizvoda turizma v zidanicah pod enotno blagovno znamko in tako postati prepoznaven segment znotraj turistične ponudbe v regiji in širše. Z vlaganjem v infrastrukturo izoblikovati in opremiti nove tematske poti ter digitalizirati obstoječe tematske poti Z namenom krepitev turist. podjetniške kulture izobraziti in usposobiti turist. ponudnike, organizatorje turist. ponudbe in turist. vodiče Izoblikovati nove ITP-je vezane na tematske poti in vzpostaviti tradicionalni reg. dogodek z namenom povezovanja turist. ponudnikov z civilno iniciativo ter skupnega nastopa na trgu Ustvariti novo del. mesto kot rezultat programa 	<p>Projekt pripomore k doseganju strateškega cilja 3 z vzpostavljanjem veznega člena med ponudniki in povpraševanjem – usposobljenih turističnih vodnikov in ponudnikov. Projekt se vsebinsko pokriva tudi z drugimi ukrepi, npr. ukrepom Krepitev turistične podjetniške kulture med lokalnim prebivalstvom ter ukrepom Spodbujanje vlaganj v novo in v obnovo obstoječe javne turistične, športne, mladinske in druge za turizem pomembne infrastrukture kot pomembnega dela ITP.</p> <p>Projekt dobro kombinira mehke in trše vsebine – izobraževanje in oblikovanje ITP z urejanjem infrastrukture. Projekt uporablja nove tehnologije, kot je ureditev navigacijskih infrastrukture in vsebin, s čimer se pomembno razlikuje od ostale ponudbe na tem področju in usmerja v specifično ciljno skupino obiskovalcev.</p>
Vasovje in razvoj naravnega občja in trajnostna raba razpisalnih virov	Praviljična pot Kostanjevice: "Pot Čestitk"	<p>oblikovati pot, ki bo prepoznavna po vsej Sloveniji, kot učna zgodba za otroke, ki smo jo skupaj z domačini oblikovali in se v okviru projekta povezali.</p> <ul style="list-style-type: none"> Povezati se z vzgojno izobraževalnimi in drugimi ponudniki ter posamezniki na tem področju. Izdati zvezek in zgoščenko o projektu Izdelava letaka o projektu Vzpostavitev infrastrukture Oblikovati spletno stran o projektu oziroma gostovati s projektom na različnih spletnih portalih Izdelava kratkega predstavitvenega filma Organizacija delavnic za otroke 	<p>Projekt pripomore k doseganju strateškega cilja 3 predvsem z ureditvijo označitve, pripravo informacij in vsebin za obiskovalce.</p> <p>Projekt je usmerjen v specifično ciljno skupino, čemur so prilagojene tudi aktivnosti in rezultati, ki so ciljno usmerjeni na otroke ter ljubitelje naravne in kulturne dediščine. Zaradi kombinacije promocije dediščine s pravljico je učna pot tudi prepoznavna med ostalimi turističnimi produkti.</p> <p>Projekt zaradi pristopa in ciljne skupine prispeva tudi h kakovosti življenja.</p>
Skupna promocija	Turistično-	celovito in enotno promoviranje turističnega območja in s tem spodbujanje	Projekt v manjši meri pripomore k doseganju strateškega cilja 3 s

Načrtovani ukrepi Strategije	Projekt	Cilji projekta ³ :	Komentar
območja	informativne table občine Sevnica	<ul style="list-style-type: none"> ● splošni ● specifični <p>nastanka ali posodobitve opravljanja dejavnosti na podeželju, ustvarjanje novih delovnih mest, dvignil podjetniške veščine in razvoj podjetništva na podeželju ter s tem prispeval k izboljšanju socialnih in ekonomskih razmer na podeželju</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Projekt bo izboljšal javno turistično infrastrukturno ponudbo ● dosežena bo višja stopnja ugleda lokalnega turizma ● povečala se bo informiranost turističnih obiskovalcev ter tako tudi njihovo zadovoljstvo, vse pa se bo izrazilo v vsako leto večjem turističnem obisku območja Posavja. ● Istočasno bo ta javna infrastruktura spodbujala nastanek nove turistične ponudbe, ki se bo lahko enovito in široko promovirala ter neposredno dosegala ciljino skupino obiskovalcev. 	<p>postavitvijo turistično-informativne infrastrukture. Prispevek projekta je relativno majhen, saj ima majhen obseg – le občino Sevnica in gre izključno za infrastrukturo, namenjeno naključnim obiskovalcem (infrastrukturo, ki je partnerji ne morejo neposredno tržiti).</p> <p>Za večji prispevek k doseganju strateškega cilja 3 projektu manjkajo vsebine za aktivnejše povezovanje s turističnimi ponudniki in produkti, ki bi preseglo zgolj označitev na panojih. Brez tega je vprašljivo dolgoročno vzdrževanje tabel.</p> <p>Projekt pripomore k urejenemu videzu naselij in tako prispeva tudi h kakovosti življenja prebivalcev.</p>

Izostali so ukrepi:

- program 4: ustvarjanje za turizem prijaznega okolja:
  - ukrep Spodbujanje vlaganj v novo in v obnovo obstoječe javne turistične, športne, mladinske in druge za turizem pomembne infrastrukture kot pomembnega dela ITP
- program 5: skupno trženje in promocija turistične ponudbe
  - Ukrep Razvoj skupne tržne znamke območja LAS
  - Ukrep Spodbujanje oblikovanja in trženja integralnih turističnih produktov

Ukrep Spodbujanje vlaganj v novo in v obnovo obstoječe javne infrastrukture je v sedanjih gospodarskih razmerah težko izvedljiv, poleg tega je v okviru pristopa LEADER za take investicije na voljo malo sredstev, veliko ugodnejši so ukrepi PRP 2007 – 2013, kot sta ukrepa 322 in 323, poleg tega je nekaj sredstev za tovrstne investicije na voljo tudi v okviru izvajanja Operativnega programa regionalnih razvojnih potencialov 2007 – 2013. Predvidevamo, da bo razvoj skupnih znamk območja LAS ter oblikovanje in trženje integralnih turističnih produktov sledilo v naslednji fazi, ko se okrepi turistična ponudba, ki se je oblikovala z dosedanjimi projekti.

2.1.2.4 Doseganje strateškega cilja 4: povečati zaposlitvene možnosti na podeželju

Noben od do sedaj izvedenih projektov ni bil posebej usmerjen v doseganje tega strateškega cilja. Posredno, a v zelo majhni meri k doseganju tega cilja prispevajo projekti, ki se ukvarjajo s trženjem proizvodov ter oblikovanjem turistične ponudbe, vendar bodo ti projekti predvsem okrepli obstoječa delovna mesta. Predvidevamo lahko, da cilj ne bo dosežen.

2.1.2.5 Doseganje strateškega cilja 5: vrniti življenje v vasi

Za doseganje strateškega cilja sta bila izvedena 2 projekta, oba v okviru ukrepa Spodbujanje društvenega življenja in prostovoljstva za medgeneracijsko sožitje na vasi.

Preglednica 6: Prispevek projektov k strateškemu cilju 3: vrniti življenje v vasi

Načrtovani ukrepi Strategije	Projekt	Cilji projekta ⁴ : • splošni • specifični	Komentar
Spodbujanje društvenega življenja in prostovoljstva za medgeneracijsko sožitje na vasi	Skupaj na podeželju	<ul style="list-style-type: none"> Dolgoročni cilj je prikazati mladim zanimivosti podeželja v občini Brežice in jih posredno pritegniti za življenje na vasi ter posredno zmanjšati trend odseljevanja v urbana središča. Drugi dolgoročni cilj pa je spodbujanje društvenega življenja in prostovoljstva za medgeneracijsko sožitje na vasi. Cilj projekta je evidentirati obstoj ohranjene tradicije podeželja (zabeležiti opravila na tradicionalni način, popisati avtohtono kulinariko in spreminjanje podeželja skozi čas), spodbuditi društva k sodelovanju v projektih in k razvijanju novih prireditvev na podeželju in pripraviti podlago za nove prireditve na območju občine Brežice, predstaviti zgodovino načina življenja starejših vaščanov na podeželju in mladim na zabaven način pokazati možnosti za druženje preko ohranjanja starih običajev, pripraviti dokumentarni film avtohtone kulinarike, pripraviti fotografsko razstavo na temo kulinarike, vzpostaviti atraktivno spletno stran, pripraviti raziskovalno nalogo in monografijo z naslovom Podeželje nekoč in danes. 	<p>Projekt podpira doseganje strateškega cilja 5 predvsem preko ohranjanja in krepitev tradicije.</p> <p>Tradicija in zanimive navade krepijo zavedanje o domačem kraju in dobro počutje v njem. Projekt se je usmeril na mlade in jih pritegnil tudi posredno, s poudarkom na uporabi medijev in tehnologiji za beleženje običajev. Trajnost rezultatov projekta bi dosegli, če so vključeni mladi in starejši dovolj motivirani, da z aktivnostmi nadajujejo tudi po zaključku projekta.</p>
	Bistrica kot biser	<ul style="list-style-type: none"> Motivacija mladih in ostalih prebivalcev na območju občine Bistrica ob Sotli v aktivno vključevanje ohranjanja pisane in nepisane kulturne dediščine ter naravne dediščine kraja. pripraviti zapis o naravnih in kulturni dediščini kraja kot brezplačno publikacijo seznaniti mlade in otroke v osnovni šoli o kulturni dediščini kraja, kjer živijo preveriti, ali v občini Bistrica ob Sotli obstaja kakšen naravni ali kulturni spomenik lokalnega pomena pripraviti podlago za vzpostavitev tematske poti, ki bi povezala naravno in kulturno dediščino, s to potjo pa bi povezali tudi prireditve (stare šege, navade, kulinariko) ob soglasju občinskega sveta pripraviti vlogo za ukrep 323 - ohranjanje in izboljšanje dediščine na podeželju (v kolikor se odkrije, da naravna ali kulturna dediščina že obstaja ali pripraviti prijavo na ukrep LEADER, če na poti ne bo nobene kulturne ali naravne znamenitosti, vpisane pri pristojnem organu. 	<p>Projekt podpira doseganje strateškega cilja 5 predvsem preko ohranjanja kulturne in naravne dediščine.</p> <p>Projekt je predvsem usmerjen v snovno dediščino in ne toliko v ljudske navade in izročilo (razen ljudskega izročila, vezanega na snovno dediščino – znamenitosti).</p> <p>To je pomembno za identifikacijo s krajem, vendar je večje tveganje, da po zaključku projekta rezultati zamrejo. Ena od ciljnih skupin so osnovnošolci, kar lahko znatno poveča učinek projekta. Trajnost tega vidika projekta bo zagotovljena, če bo šola nadaljevala z aktivnostmi tudi po zaključku projekta.</p>

⁴ Projekti v NIP 2011 ciljev nimajo razdeljenih na splošne in specifične cilje.

Projekta sta zanimiva tudi zaradi komplementarnosti: medtem ko se eden osredotoča na mlade in predvsem na vsakdanjo tradicijo in navade, se drugi osredotoča na ljudsko izročilo kot kulturno dediščino in na kulturne in naravne znamenitosti krajev.

Izostali so ukrepi:

- Ukrep Zagotavljanje infrastrukturne opremljenosti in urejenosti vasi,
- Ukrep Spodbujanje prenosa lastništva kmetij na mlajše prevzemnike,
- Ukrep Oživitev javnega prometa po vaseh.

Za ukrep Zagotavljanje infrastrukturne opremljenosti in urejenosti vasi velja podobno kot za ukrep za investicijo v javne objekte kot turistično infrastrukturo, da so na voljo drugi finančni viri in so sredstva v okviru LEADER relativno majhna. Ukrep spodbujanja prenosa lastništva kmetij na mlajše prevzemnike se prekriva z ukrepom 113 PRP 2007 – 2013 in je zato manj privlačen, čeprav bi lahko v okviru tega ukrepa naredili na primer promocijo ukrepa 113 med mlajšimi prevzemniki in potencialnimi t.i. prenosniki – starejšimi lastniki kmetij. Ukrep Oživitev javnega prometa po vaseh je manj zanimiv zato, ker je to področje zelo regulirano s predpisi in je akterjev na področju organiziranega javnega prometa v regiji malo. Možni pa so inovativni pristopi, npr. skupni prevozi na delo in podobno.

2.1.3 Zaključki

- Izvajanje Strategije razvoja LAS Posavje je usmerjeno v manjše število projektov, ki so odobreni vsako leto. Tak pristop je dober, saj so tako projekti lahko večji, večji projekti lažje dosežejo dolgotrajne rezultate in učinke, ki se odrazijo v celotni regiji.
- Strategija razvoja LAS Posavje je usmerjena v 6 strateških ciljev in 30 ukrepov, od katerih so 3 ukrepi horizontalni. Do sedaj podprti projekti so bili uvrščeni v 10 ukrepov. Strategija razvoja LAS je precej razpršena na veliko število ukrepov in nemogoče je, da bi se za vsakega izvajal vsaj en projekt glede na pristop, s katerim se podpira manjše število projektov.
- Na strateški ravni želijo imeti vsi projekti dolgoročen vpliv na območje in na ciljne skupine. Vendar so cilji projektov večinoma definirani tako, da opredeljujejo doseganje določenih rezultatov, torej izvedbo in zaključek tematsko ustreznih aktivnosti (npr. dorečeni vsebina, merila in kriteriji za nov turistični produkt turizem v zidanicah; pripraviti dokumentarni film avtohtone kulinarike) ne pa toliko dolgoročnejši vpliv (npr. usposobiti in okrepiti človeške potenciale ponudnikov z namenom dviga dodane vrednosti turističnim proizvodom in storitvam). Zato so tudi rezultati in kazalniki postavljeni zelo podrobno, na ravni izdelkov in redko rezultatov in je zato za posamezen projekt težko opredeliti, koliko vpliva na doseganje strateških ciljev Strategije razvoja LAS Posavje.
- Izvajanje Strategije je nesimetrično: npr. manjka iniciativa za pridelavo zdrave hrane, torej na strani ponudbe, veliko pa je ukrepov, usmerjenih v potrošnike, torej na stran povpraševanja; nekateri ukrepi so urejali infrastrukturo, potrebne pa so še mehke vsebine za njeno dolgotrajno rabo. To je posledica razlik v iniciativnosti deležnikov iz posameznih sektorjev. Zavedanje tega dejstva je pomembno za prihodnje načrtovanje izvajanja Strategije razvoja LAS ter pripravo na prihodnje programsko obdobje.
- Nekateri projekti, zlasti projekti oz. aktivnosti za promocijo turizma so usmerjeni v rezultate, ki so ustrezni v predstavah prebivalcev podeželja (npr. turistične table v naseljih), ne pa toliko z vidika prepoznavnosti in privlačnosti za obiskovalce. Politika razvoja podeželja že dolgo spodbuja razvoj turizma na podeželju, zato je ponudbe relativno veliko in območje LAS Posavje še išče pristope, po katerih bi bili prepoznavnejši, drugačni od drugih. Možnosti je veliko in nekatere so že vključene v projektih (npr. nove informacijske tehnologije, predstavitev pravljic), a so običajno tudi zahtevnejše za izvedbo.
- V LIN je večina projektov opredeljenih kot inovativnih, vendar je inovativnost šibka točka velike večine projektov; to je povezano tudi s predstavami partnerjev in prebivalcev podeželja ter spremljanjem trendov. Prenos primerov od drugod v regijo npr. ni inovativen pristop, ampak prenos dobre prakse, res pa je, da tudi ta lahko prinese velik vpliv in višjo dodano vrednost.

2.1.4 Priporočila

- Dolgoročno je za razvoj podeželja koristno, če projektni partnerji oblikujejo velike projekte. LAS-u ni treba stremeti k temu, da bi za vsak ukrep »našli« vsaj en projekt, saj je ukrepov veliko in bi se z veliko majhnimi projekti izvajanje še bolj razpršilo in bi bilo še težje dosegati cilje. Med ukrepi naj se podprejo predvsem tisti, ki so povezani oz. podpirajo do sedaj dobro izvajane ukrepe, ter ukrepi za spodbujanje podjetništva na podeželju – slednje je zelo pomembno tudi zaradi sedanje gospodarske situacije.
- LAS lahko v okviru svojega delovanja pomaga nosilcem projektov in njihovim partnerjem pri oblikovanju projektov, da se bodo tako lažje usmerili v dolgoročne vplive in rezultate. Tako bi tudi lažje zagotovili inovativnost projektov, seveda pa je za to potrebna tudi odprtost projektnih partnerjev za izmenjavo informacij. LAS lahko v okviru svojega delovanja organizira usposabljanja za izboljšanje priprave projektov in tako dolgoročno zagotovi izboljšano doseganje ciljev Strategije razvoja. Poleg tega se bo z izkušnjami usposabljanja LAS lažje pripravil na novo programsko obdobje.
- Usmeriti se je treba v projekte in pristope, ki bodo drugačni od pristopov v drugih regijah, npr. bolj inovativni, usmerjeni v specifične ciljne skupine, zlasti pri aktivnostih oz. tipih projektov, ki se v precejšnjem obsegu izvajajo tudi drugod (npr. turizem). Tako bo LAS bolj prepoznaven, rezultati aktivnosti pa uporabni na širšem območju. Do sedaj je npr. osveščanje potrošnikov glede zdrave in varne hrane razlikovalo LAS Posavje od drugih LAS in treba je graditi na podobnih primerih. S takim pristopom bo LAS Posavje tudi postal zaželen partner v regionalnih projektih.
- Pri ukrepih, ki so podobni ukrepom PRP 2007 – 2013, Operativnega programa za razvoj regionalnih potencialov in drugih virov financiranja se je treba usmeriti v podporne in povezovalne aktivnosti, ki bi upravičencem pomagale pri odločitvah in usposobljenosti za prijavo.
- Za upravičenost projektov, ki podpirajo cilj 1. osi PRP (izboljšanje konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva s podporo za prestrukturiranje, razvoj in inovacije) v okviru pristopa LEADER bi se bilo smiselno usmeriti v povezovanje in skupno delovanje kmetijskih gospodarstev ter podporo za razvoj tržnih verig.
- V prihodnjih letih, predvsem pa pri pripravi na novo programsko obdobje je smiselno podpreti aktivnosti za spodbujanje konkurenčnosti in inovativnosti kmetijstva in gozdarstva, da bi lahko z lokalno pridelano hrano podprli in ohranili rezultate do sedaj izvajanih projektov.
- Turističnih proizvodov, povezanih s podeželjem, je dokaj veliko, saj je politika razvoja podeželja že dolgo usmerjena v ta sektor. Za dejanski dolgoročni vpliv projekta bo potrebno razviti tudi povezavo s povpraševanjem, saj bi ravno taka povezava pomembno razlikovala območje LAS Posavje od drugih območij.
- Interesna združenja/konzorciji (npr. interesno združenje lastnikov zidanic) so lahko pomembni akterji na področju razvoja podeželja, zato jih je smiselno podpirati, z njimi sodelovati ter jih vključevati v projekte – vsaj za podporo in informiranje o projektih.

2.2 Analiza doseganja kazalnikov iz Razvojne strategije za vodenje LAS Posavja

Praktično vsi projekti so dosegli napovedane vrednosti kazalnikov, pogosto pa so jih tudi presegle, zlasti kazalnike, povezane z udeležbo delavnic, prireditvev ipd. Pregled kazalnikov projektov je pokazal, da gre pogosto za kazalnike izdelkov v širšem pomenu (npr. število zloženkov, število delavnic), ki jih seveda projektni partnerji zlahka dosežejo, saj so za te izdelke dobili sredstva. Precej je tudi kazalnikov rezultata, npr. število udeležencev delavnic; kazalnikov, s katerimi bi spremljali vpliv, pa skorajda ni. Pohvalno je, da se nekateri projekti nadaljujejo in navezujejo na prejšnje projekte, s kazalniki je tako mogoče zajeti tudi napredek na nekem področju. Pregled vseh kazalnikov projektov je podan v Prilogi 1.

Nekatere kazalnike projektov je zahtevalo takratno Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano kot organ upravljanja Programa razvoja podeželja 2007 – 2013. Taka sta kazalnika “število ustvarjenih delovnih mest” ter “zmanjšanje porabe fosilnih goriv”. Gre za kazalnika, s katerima mora Ministrstvo spremljati uspešnost izvajanja PRP 2007 – 2013 in sta predpisana na ravni EU s Skupnim okvirjem za spremljanje in vrednotenje (Common Monitoring and Evaluation Framework). Ministrstvo bi tako rado zbralo podatke “od spodaj navzgor”, da jih lahko s projektne ravni agregira na raven celotnega programa.

Razvojna strategija LAS Posavje vsebuje kazalnike za spremljanje in ocenjevanje njenih uspehov. Razvojna strategija nima skupnih, strateških kazalnikov, ki spremljali uspeh celotne strategije, npr. tako da bi agregirali podatke iz posameznih projektov, ampak ima opredeljene kazalnike za vsak program posebej. Tako so kazalniki precej razpršeni, saj jih je veliko in ne zajamejo vseh aktivnosti, ki jih merijo, saj so omejeni le na projekte, uvrščene v program, za katerega so bili določeni. Tako npr. enake aktivnosti projekta, uvrščenega v drug program, niso zajete v kazalniku, pa čeprav ravno tako prispevajo k doseganju ciljev strategije. Zaradi take razpršenosti večina ciljnih vrednosti še ni doseženih, zlasti v programih, v okviru katerih se je izvajalo malo projektov. Pregled kazalnikov Razvojne strategije in doseganja ciljnih vrednosti je podan v prilogi 2.

Nekateri kazalniki razvojne strategije so neprimerni in jih zato nima smisla spremljati. Gre predvsem za kazalnike, na katera veliko močnejše vplivajo drugi dejavniki oz. veliko drugih dejavnikov, zato je nemogoče izluščiti dejanski vpliv Strategije nanje. Primeri takega kazalnika je “BDP na prebivalca območja glede na povprečje RS v %”, “Dodana vrednost na zaposlenega območju glede na povprečje EU-15”, “število vključenih v usposabljanja za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije” ipd. Prav tako niso primerni kazalniki, ki naj bi zajeli vključevanje v ostale ukrepe PRP 2007 – 2013, saj nanje bolj vpliva promocija in izvajanje samih ukrepov PRP ter aktivnost Kmetijske svetovalne službe.

Nizko doseganje ciljnih vrednosti kazalnikov Razvojne strategije torej ni odraz pomanjkljivega izvajanja Strategije, ampak pomanjkljivo postavljenih kazalnikov. Za boljši prikaz učinkov dosedanjega izvajanja Strategije smo pripravili agregirane vrednosti po smiselno določenih kategorijah kazalnikov projektov. Agregirane vrednosti so prikazane v spodnji preglednici. Kazalnike smo združili na podlagi opisov v projektih. Pri tem je treba opozoriti, da so nosilci projektov določali kazalnike glede na težo, ki so jo imele posamezne aktivnosti v projektih; tako se lahko zgodi, da nek projekt vsebuje enako aktivnost kot drug projekt, a se njenih rezultatov ali izdelkov ne spremlja s kazalnikov. Prikazane agregirane vrednosti kazalnikov so torej marsikje nižje od dejanskih in torej služijo za bolj orientacijo, ki pa je dovolj dobra, da pokaže na vsebinske poudarke projektov.

Preglednica 7: Pregled skupne vrednosti kazalnikov projektov: z modro so senčeni kazalniki, ki so tudi kazalniki Strategije razvoja LAS Posavje.

Kategorija	Kazalnik	Skupno število			Število projektov s kazalnikom		
		LIN 2009 - 2010	NIP 2010	Skupaj	LIN 2009 - 2010	NIP 2010	Skupaj
Vključene ciljne skupine	Vključeni otroci	1382	0	1382	5	0	5
	vključene šole	20	0	20	1	0	1
	vključene javne ustanove	5	0	5	1	0	1
	udeleženci aktivnosti (delavnic, konferenc,...)	896	195	1091	5	2	7
	vključeni ponudniki (organizirana ponudba, konzorcij,...)	78	136	214	5	2	7
	število anketiranih	1905	0	1905	3	0	3
	udeleženci predstavitev	122	1	123	2	1	3
	aktivno vključeni (otroci, udeleženci aktivnosti, ponudniki)	2356	331	2687	/	/	/
	pasivno vključeni (anketiranci, udeleženci predstavitev in prireditve)	2027	1	2028	/	/	/
	Skupaj aktivno in pasivno vključeni posamezniki	4383	332	4715			

Infrastruktura in izdelki	tematske poti (indikatorji + vsebina projektov)	4	15	19	4	1	5
	Panoji, table, jumbo plakati	27	0	27	5	0	5
	prodajna mesta	3	6	9	1	2	3
	proizvodi (vključno z ITP)	12	5	17	1	1	2
	promocijska darila	30	0	30	1	0	1
	kmetijski proizvodi za vključitev	10	0	10	1	0	1
Analize, usposabljanja, sodelovanje	delavnice, strokovne konference, posveti	35	6	41	9	1	10
	nove prireditve	4	16	20	2	1	3
	vzpostavljeno pogodbeno partnerstvo, interesno združenje ipd.	1	0	1	1	0	1
	Modeli, razviti v projektu	2	0	2	2	0	2
	degustacije	3	0	3	1	0	1
	analiza primerov dobrih praks	1	0	1	1	0	1
	nove prodajne poti	0	3	3	0	1	1
	Nova delovna mesta	1	1	2	4	0	4
Vidnost projektov	Prispevki v medijih	74	0	74	5	0	5
	publikacije (brošure, monografije, filmi, zloženske...)	193	2	195	12	1	13
	obiskovalci spletnih strani	10561	0	10561	1	0	1
	Celostna grafična podoba	2	0	2	2	0	2
	vzpostavljena blagovna znamka	1	0	1	1	0	1
	Osveščeno prebivalstvo	25657	0	25657	3	0	3
	novinarske konference	5	0	5	3	0	3
	predstavitve projekta	15	0	15	2	0	2

Praktično vsi projekti imajo močno osveščevalno komponento, saj je v okviru skoraj vseh projektov (13 od 15) pripravljena vsaj ena publikacija. Velik poudarek je tudi na vključevanju ciljnih skupin in vključenost prebivalcev regije v aktivnosti projektov LEADER je dosegla zavidljivo raven.

2.2.1 Zaključki

- Težko je oceniti vpliv, pa tudi trajnost izvedenih projektov, saj ima večina projektov kazalnike, ki so kazalniki izdelkov (v širšem pomenu – “output indicator”), kazalnikov rezultatov je malo, kazalnikov vplivov pa skorajda ni. Nekateri kazalniki so dolgoročneje zastavljeni in bi dejansko pokazali na vpliv, pa tudi trajnost projekta, problem pa je spremljanje teh kazalnikov, saj nosilci in partnerji po zaključku projekta kazalnikov ne spremljajo več.
- Večina kazalnikov projektov se ne prekriva s kazalniki Strategije razvoja LAS Posavje. Tudi pri kazalnikih, ki ustrezajo Strategiji, je nemogoče dobiti realno vrednost kazalnika, saj jih ne spremljajo vsi projekti, ki izvajajo aktivnosti, zajete v kazalniku, ali pa jih spremljajo na različne načine (npr. razvite nove prireditve). Pri nekaterih kazalnikih je težko določiti, v kateri kazalnik Strategije spadajo (velja zlasti za aktivnosti usposabljanja, saj jih je v kazalnikih Strategije več kategorij) ali pa imajo drugačno mersko enoto – primer so tematske poti (v Strategiji se spremlja dolžina - število kilometrov, v projektih pa število samih poti).
- Kazalniki so pri marsikaterem projektu podcenjeni. To je lahko posledica šibkega poznavanja ciljnih skupin in dejanskih razmer, ali pa pomanjkanja izkušenj z načrtovanjem.

2.2.2 Priporočila

- Nosilci projektov in njihovi partnerji naj ob pripravi projektov posvetijo dodatno pozornost kazalnikom in njihovi usklajenosti s pričakovanji glede doseganja ciljev ter s finančnim okvirjem projekta.
- V prihodnje se je treba izogniti kazalnikom, ki zajemajo izdelke projekta v širšem smislu (“output” indikatorji - npr. izdelana študija, opravljena delavnica). Taki izdelki so mejniki projekta in jih pravzaprav ne bi bilo treba spremljati s kazalniki, ampak so razvidni iz poročil o opravljenem delu. Ker jih LAS Posavje potrebuje za lažje spremljanje izvajanja Strategije razvoja, bi bilo koristno, če bi LAS Posavje pripravil nabor kazalnikov, ki naj jih nosilci projektov

spremljajo na projektni ravni in o njih poročajo. Navodila naj se posredujejo že ob pripravi projektov v razpisni dokumentaciji. Koristno bi bilo, če bi pri odobrenih projektih LAS Posavje s prijavitelji pregledal kazalnike in preveril, ali so ustrezno opredeljeni (npr. kaj sodi med proizvode in storitve višje dodane vrednosti).

- Kazalniki projektov naj bodo usmerjeni v spremljanje rezultatov in vplivov in naj se oblikujejo tako, da jih bo mogoče vključiti v kazalnike Strategije razvoja LAS Posavje.
- V prihodnje naj projektni partnerji spremljajo rezultate projekta vsaj leto dni po zaključku aktivnosti. Daljše spremljanje je brez pogodbenih obveznosti težko doseči, spremljanje po enem letu pa bi že lahko pokazalo določen trend.

3 Prejemniki sredstev LEADER

3.1 Analiza prijaviteljev in partnerjev, ki so prejeli sredstva LEADER

3.1.1 Struktura prijaviteljev in partnerjev

V petnajstih projektih (13 izvedenih, 2 projekta v NIP 2011) je sodelovalo 74 partnerjev; pri projektu Akademija zdrave hrane se je projektu naknadno pridružilo še 6 osnovnih šol. Tako je ta projekt skupaj s projektom Turistično – informativne table občine Sevnica, ki pa ima veliko število partnerjev predvsem na račun sodelujočih krajevnih skupnosti, na prvem mestu po številu partnerjev.

Preglednica 8: Pregled projektov po številu partnerjev

Projekt	Število partnerjev (vključno z nosilcem)
Akademija zdrave hrane	13
TURISTIČNO-INFORMATIVNE TABLE OBČINE SEVNICA	13
Skupaj na podežlju	10
Bistrica kot biser	8
POSAVSKE POTI PRIJETNIH DOŽIVETIJ	6
PRAVLJIČNA POT KOSTANJEVICE: "Pot Čestitk"	6
VRATA TURIZMA DESTINACIJE POSAVJE	6
Obnovljivi viri energije na podežlju	5
5-TKA ZA ZDRAVJE: Oblikovanje vzorcev zdravega prehranjevanja pri otrocih	4
GOZDNI SADEŽI: vrnitev h koreninam	4
Lokalna trajnostna oskrba s hrano	4
Motivacijski projekt udejanjanja turističnih potencialov	3
PRIDELANO V POSAVJU: Lokalno pridelana hrana naj ima prednost	3
Turizem v zidanicah	2
TURIZEM V ZIDANICAH - Faza II	2

Projektne partnerje po organizacijski obliki sodijo v naslednje sektorje, prikazane v spodnji preglednici.

Preglednica 9: Partnerji po organizacijski obliki in sektorjih

Sektor	Organizacijska oblika	Število partnerjev
Podjetniki in podjetja	d.d.	1
	d.o.o.	3
	z.o.o.	1
	s.p.	1
	fizična oseba	2
Javni sektor in civilna pobuda	društvo	25
	zavod	14
	združenje	1
	partnerstvo	1
Lokalna samouprava	krajevna skupnost	10
	občina	5
Šolstvo	osnovna šola	9
	srednja šola	1
	univerza	1

3.2 Uspešnost partnerjev

3.2.1 Število projektov, v katere so vključeni partnerji

11 projektnih partnerjev je sodelovalo v vsaj dveh projektih, v največ projektih sodeluje Zavod za kulturo, šport, turizem in mladinske dejavnosti Sevnica, in sicer edini sodeluje v štirih projektih, sledita mu Center za podjetništvo in turizem Krško in Zavod Vrbov Log, ki sodelujeta v 3 projektih, ostali sodelujejo v po dveh projektih.

Med projektnimi partnerji, ki sodelujejo v več projektih (glej zgornjo preglednico, prevladujejo zavodi, izstopajo občina Brežice, Kenex trgovsko podjetje d.o.o., Kmečka zadruga Sevnica z.o.o. in Kostak komunalno stavbno podjetje d.d.. možno je, da je pristop LEADER in možnost sofinanciranja projektov slabo poznan v podjetniškem sektorju v regiji in se zato podjetja ne prijavljajo, ali pa imajo težave z oblikovanjem partnerstev.

Nekateri med uspešnejšimi partnerji dobro in redno sodelujejo: tako npr. Center za podjetništvo in turizem Krško v vseh treh projektih sodeluje z Zavodom za kulturo, šport, turizem in mladinske dejavnosti Sevnica, Zavod za izobraževalno in raziskovalno dejavnost Posavje in podjetje Kenex pa sta partnerja v obeh projektih.

Preglednica 10: Pregled partnerjev, ki sodelujejo v več projektih, projektov in njihovega statusa v njem

Partner	Projekt	Status
Zavod za kulturo, šport, turizem in mladinske dejavnosti Sevnica	POSAVSKE POTI PRIJETNIH DOŽIVETIJ	Partner
	TURISTIČNO-INFORMATIVNE TABLE OBČINE SEVNICA	Nosilec
	TURIZEM V ZIDANICAH	Partner
	TURIZEM V ZIDANICAH - Faza II	Partner
Center za podjetništvo in turizem Krško	POSAVSKE POTI PRIJETNIH DOŽIVETIJ	Nosilec
	TURIZEM V ZIDANICAH	Nosilec
	TURIZEM V ZIDANICAH - Faza II	Nosilec
Zavod Vrbov Log	GOZDNI SADEŽI: vrnitev h koreninam	Partner
	Lokalna trajnostna oskrba s hrano	Partner
	Obnovljivi viri energije na podeželju	Partner
Javni zavod Kulturno turistični rekreacijski center Radeče (KTRC Radeče)	GOZDNI SADEŽI: vrnitev h koreninam	Nosilec
	Motivacijski projekt udejanjanja turističnih potencialov	Nosilec
	Posavske poti prijetnih doživetij	Partner
Center za razvoj podeželja Posavje	Lokalna trajnostna oskrba s hrano	Partner
	PRIDELANO V POSAVJU: Lokalno pridelana hrana naj ima prednost	Partner
Kenex trgovsko podjetje d.o.o.	5-TKA ZA ZDRAVJE: Oblikovanje vzorcev zdravega prehranjevanja pri otrocih	Nosilec
	Akademija zdrave hrane	Nosilec
Kmečka zadruga Sevnica z.o.o.	Lokalna trajnostna oskrba s hrano	Partner
	PRIDELANO V POSAVJU: Lokalno pridelana hrana naj ima prednost	Nosilec
Kostak komunalno stavbno podjetje d.d.	Obnovljivi viri energije na podeželju	Nosilec
	PRIDELANO V POSAVJU: Lokalno pridelana hrana naj ima prednost	Partner
Mladinski center Brežice	Skupaj na podeželju	Nosilec
	VRATA TURIZMA DESTINACIJE POSAVJE	Partner
Občina Brežice	Skupaj na podeželju	Partner
	VRATA TURIZMA DESTINACIJE POSAVJE	Nosilec
Zavod za izobraževalno in raziskovalno dejavnost Posavje	5-TKA ZA ZDRAVJE: Oblikovanje vzorcev zdravega prehranjevanja pri otrocih	Partner
	Akademija zdrave hrane	Partner

3.2.2 Finančni obseg projektov in črpanje sredstev

Partnerji so prejeli različno vsoto sredstev iz pristopa LEADER, kar je predvsem odvisno od velikosti projekta ter od vloge, ki jo v projektu igra posamezen partner. Pripravili smo pregled prejetih sredstev LEADER, pri čemer smo upoštevali le upravičena sredstva. Pregled prejetih sredstev po partnerjih je podan v Prilogi 3. Za ilustracijo so v spodnji preglednici prikazani vsi partnerji, ki so bodisi prejeli več kot 10.000 € sredstev LEADER ali pa bodo prejeli vsaj tak znesek glede na načrtovana sredstva NIP 2011. Razvidno je, da so skoraj vsi, ki so bili partnerji v vsaj 2 projektih (deset od enajstih), prejeli 10.000 € sredstev ali več.

Pri zneskih lahko prihaja do odstopanj, saj v poročanje upravičencev LIN 2009 ni vsebovalo navedbe podatkov o nosilcu stroškov posameznega projekta. Da bi se čim bolj približali oceni prejetih stroškov iz pristopa LEADER smo v takem primeru stroške, ki niso bili vezani na nobenega od partnerjev (npr. računi za pošto, računi za tiskovine,...):

- pripisali nosilcu projekta, saj običajno nosi večji del stroškov za različne storitve,
- pripisali posameznim partnerjem projekta če so bila na voljo kasnejša poročila, ki so že vsebovala informacije o nosilcih posameznega stroška. Po zgledu kasnejših poročil smo torej istega izdajatelja dokazila o strošku (npr. enako tiskarno) pripisali istemu partnerju.

Do odstopanj lahko prihaja tudi zato, ker so pri LIN 2009 in 2010 upoštevana izplačana sredstva LEADER, nekateri projekti pa še niso zaključeni oz. so zadnji zahtevki za izplačilo še v potrjevanju (npr. Gozdni sadeži, Pot Čestitk).

Preglednica 11: Pregled prejetih in načrtovanih sredstev LEADER po partnerjih (zneski, označeni z *, vključujejo decembra 2011 oddane, a še ne odobrene zahtevke ter načrtovane zahtevke za aktivnosti v I. 2012)

Projektni partnerji	Število projektov	Število partnerje v	Projekti, v katere je vključen	Skupaj LIN 2009, 2010	Načrtovan o NIP 2011	Skupaj
Občina Brežice	2	14	Skupaj na podeželju, Vrata turizma destinacije Posavje	0,00	138.303,23	138.303,23
Center za podjetništvo in turizem Krško (CPT Krško)	3	7	Turizem v zidanicah, Turizem v zidanicah - faza II, Posavske poti prijetnih doživetij	62.860,11	62.543,00	125.403,11
Javni zavod Kulturno turistični rekreacijski center Radeče (KTRC Radeče)	3	10	Motivacijski projekt udejanjanja turističnih potencialov, Gozdni sadeži, Posavske poti prijetnih doživetij	71.490,54*	28.178,92	99.669,46
Zavod za izobraževalno in raziskovalno dejavnost Posavje	2	15	Akademija zdrave hrane, 5-TKA ZA ZDRAVJE	61.859,79	0,00	61.859,79
Kenex trgovsko podjetje d.o.o.	2	15	Akademija zdrave hrane, 5-TKA ZA ZDRAVJE	58.685,62	0,00	58.685,62
Mladinski center Brežice (Mc Brežice)	2	14	Skupaj na podeželju, Vrata turizma destinacije Posavje	37.524,18	6.826,25	44.350,43
Zavod za kulturo, šport, turizem in mladinske dejavnosti Sevnica	4	19	Turizem v zidanicah, Turizem v zidanicah - faza II, Turistično-informativne table občine Sevnica, Posavske poti prijetnih doživetij	21.335,23	16.774,74	38.109,98
Center za razvoj podeželja Posavje	2	5	Lokalna trajnostna oskrba s hrano, PRIDELANO V POSAVJU	33.127,72*	0,00	33.127,72
Kmečka zadruga Sevnica z.o.o.	2	5	Lokalna trajnostna oskrba s hrano, PRIDELANO V POSAVJU	32.232,82*	0,00	32.232,82
Združenje za promocijo Bizeljskega	1	5	Vrata turizma destinacije Posavje	0,00	31.537,50	31.537,50
Občina Bistrica ob Sotli	1	7	Bistrica kot biser	25.231,04*	0,00	25.231,04
Otok zavod za razvoj	1	5	"Pot Čestitk"	23.509,90*	0,00	23.509,90
Občina Kostanjevica na Krki	1	5	Posavske poti prijetnih doživetij	0,00	19.724,25	19.724,25
Turistično društvo Sromlje	1	5	Posavske poti prijetnih doživetij	0,00	12.557,34	12.557,34

Projektne partnerji	Število projektov	Število partnerje v	Projekti, v katere je vključen	Skupaj LIN 2009, 2010	Načrtovan o NIP 2011	Skupaj
Kostak komunalno stavbno podjetje d.d.	2	6	Obnovljivi viri energije na podeželju, PRIDELANO V POSAVJU	12.343,60*	0,00	12.343,60

Največje zneske so prejeli partnerji v projektih, ki so bili zelo fokusirani in so imeli zelo malo partnerjev (npr. Turizem v zidanicah) ali pa so imeli številne partnerje predvsem iz društev ali občin, ki so bili sicer pomembni za izvajanje projekta, a iz pristopa LEADER skorajda niso prejeli sredstev (npr. šole v Akademiji zdrave hrane, krajevne skupnosti pri turistično-informativnih tablah v občini Sevnica).

Projekta iz NIP 2011 sta uspela združiti nekaj partnerjev, ki so bili uspešni pri projektih v okviru LIN 2009 in LIN 2010, vendar v prvi vrsti tiste, ki se tematsko prekrivajo. Močnejše sta se vključili občini Brežice in Kostanjevica na Krki. Zanimivo je, da nekateri partnerji iz "fokusiranih projektov" (npr. Lokalna trajnostna oskrba s hrano, Pridelano v posavju, pa tudi Akademija zdrave hrane, 5-tka za zdravje) kljub temu, da bi po izkušnjah iz projektov lahko ustrezali projektu (Vrata turizma destinacije Posavje), niso bili vključeni kot partnerji. Vzrokov je lahko več, od pomanjkanja idej za prijavo projektov, pomanjkanja kadrov in sredstev do tega, da projektni partnerji takih projektov niso tako prepoznavni kot potencialni partnerji novih projektov.

Na finančni vidik vpliva tudi status partnerja: po številu projektov, v katere so vključeni in velikosti njihovih deležev v projektih so najuspešnejši zavodi. To je tudi razumljivo, saj imajo v primerjavi z društvi, šolami na voljo več sredstev za zalaganje stroškov, v primerjavi z občinami pa več razpoložljivih kadrov. Ni mogoče oceniti, zakaj je delež podjetij v partnerstvih tako majhen, možno je, da na to vpliva slaba obveščенost o možnostih pristopa LEADER ter gospodarska situacija, zaradi katere nimajo razpoložljivih sredstev za zalaganje stroškov ali pa ljudi, ki bi lahko namenili čas izvajanju projektov.

3.2.3 Zaključki

- Zavodi so najuspešnejši partnerji projektov; kar 7 od 14 sodelujočih zavodov je partnerjev v več kot enem projektu. Zelo malo je sodelujočih podjetij in podjetnikov, vendar imajo nekateri vidno vlogo v več projektih.
- Šibki partnerji so društva in šolske ustanove: ti so v projektih bolj podpora ostalim partnerjem za vključevanje ciljnih skupin projektov. Zelo verjetno je, da so tudi organizacijsko prešibki, da bi imeli aktivnejšo vlogo v projektu, izobraževalne ustanove pa imajo poleg tega tudi druge prioritete in je sodelovanje v pristopu LEADER manjšega pomena.
- Primerjava partnerstev in projektov kaže, da imajo projekti z veliko partnerji pogosteje težave pri izvajanju projektov in pri pripravi zahtevkov za izplačila oz. pri dokazovanju stroškov.
- Sredstva za pokrivanje stroškov do potrditve poročil in povračila stroškov so pomemben dejavnik vključevanja v projekte, kar se odraža tudi na strukturi partnerstev.
- Projekta v NIP 2011 gradita na dosedanjih projektih z dveh ključnih področij – turizma in turistične infrastrukture ter zdrave, lokalno pridelane hrane in lokalnih proizvodov. Partnerstvi teh dveh projektov sta povezali ključne akterje, partnerje preteklih projektov s tega področja.

3.2.4 Priporočila

- Pri nadaljnjem izvajanju pristopa LEADER je treba podpreti še druge tipe organizacij, predvsem vključevanje podjetniškega sektorja (npr. podjetja, ki se ukvarjajo z zdravo hrano, turizmom in podobnimi prioritetskimi področji) pa tudi močne posameznike in civilne organizacije, ki se ukvarjajo s podporo kmetijski dejavnosti ali s kakovostjo

življenja na podeželju. Temu primerno je treba organizirati promocijo pristopa LEADER in usmeriti razpise na teme, ki bi jih pritegnile.

- Dosedanja partnerstva je smiselno podpreti predvsem v primeru, ko imajo projekti dobre rezultate in se povezujejo in nadgrajujejo, saj to pomeni, da bodo razvojno ta partnerstva sčasoma lahko prešla v naslednjo fazo, ko bodo njihovi projekti trajni in se bodo financirali sami oz. iz drugih virov, tako da jim sredstva iz pristopa LEADER ne bodo več potrebna. V nasprotnem primeru lahko pride do tega, da se sredstva za izvajanje pristopa LEADER oz. Strategije razvoja LAS Posavje namenjujejo preozkemu krogu upravičencev.
- Podpreti je treba projekte z novimi partnerstvi, pri čemer naj ima sposobnost in vloga partnerjev prednost pred številom partnerjev.
- Zaradi zagotavljanja sredstev do potrditve poročil in povračila stroškov je smiselno podpirati mešana partnerstva z vsaj enim dovolj močnim partnerjem, ki bo lahko pokrival stroške projekta. Lahko se podpira tudi kombinacije finančno močnih partnerjev s partnerji, ki s svojimi idejami, svežim pristopom in angažiranimi sodelavci prispevajo k uspešnosti projektov, če le med partnerji prihaja še do drugih, ne le finančnih sinergij.
- Po zaključku vseh projektov iz LIN 2010 ter iz NIP 2011 bo vzpostavljena kakovostna infrastruktura, ki lahko da okvir novim, vsebinsko usmerjenim projektom na področju turizma in lokalnih proizvodov. Zato bo smiselno podpreti partnerje, ki bodo s svojimi projekti inovativni in bodo nadgrajevali dosedanje in v kar največji meri koristili obstoječo infrastrukturo – ne le iz projektov LEADER, ampak tudi iz drugih virov (npr. OP za krepitev regionalnih razvojnih potencialov).

4 Analiza dodeljenih sredstev

LAS Posavje je z izvajanjem aktivnosti pristopa LEADER pričel I. 2009 in do sedaj za vodenje (ukrep 431 PRP 2007 – 2013) prejel 64.138,33 €. Vsota je nekoliko nižja od vsote zahtevkov (85.471,55 €), vendar predvsem na račun zadnjega zahtevka; polovica od dosedanjih 6 zahtevkov je bila odobrenih v celoti, pri dveh pa je prišlo do zelo majhnega odbitka izplačil. To kaže na sistematično poslovanje LAS – tako na dobro načrtovanje dela, izvedbo kot na zagotavljanje t.i. revizijske sledi.

Spodnja preglednica podaja pregled načrtovanih in izplačanih sredstev po posameznih projektih. Podlaga za preglednico so bili zahtevki za izplačila in podatki o odobrenih zahtevkih. V preglednici so nekateri zneski oz. % označeni z *, saj so pri njih upoštevani tudi še nepotrjeni zahtevki, oddani v decembru 2011, pa tudi zahtevki, načrtovani v I. 2012. Projekti Bistrica kot biser, Pot Čestitk in Gozdni sadeži so namreč oddali zadnje zahtevke v decembru 2011 in še niso potrjeni, 2 projekta, Pridelano v Posavju ter Gozdni sadeži pa imata načrtovane aktivnosti in torej še po en zahtevek še v I. 2012. Ker so večinoma odstopanja med zahtevki in odobrenimi sredstvi majhna, smo vključili znesek oddanega oz. načrtovanega zahtevka kot dovolj dober približek porabe sredstev.

Do razlik med zaprosenimi in odobrenimi sredstvi je prišlo le pri 13 od 29 odobrenih zahtevkov, a so zelo majhne, od 2,04 € do največ 1.128,13 € - le 5 jih presega 300 €. To kaže na dobro evidentiranje stroškov pri projektnih partnerjih. Pri zneskih oz. %, ki so označeni z *, so upoštevani tudi še nepotrjeni zahtevki, oddani v decembru 2011, pri projektih Pridelano v Posavju ter Gozdni sadeži pa tudi zahtevki, načrtovani v I. 2012)

4.1 Zaključki

Načrtovana in dejanska poraba sredstev po projektih je prikazana v spodnji preglednici. Razvidnih je nekaj trendov:

- Skupna vrednost letnih načrtov (LIN, NIP) se vsako leto povečuje. To kaže na vedno večji interes v regiji, večanje prepoznavnosti pristopa LEADER in večje ambicije projektnih partnerjev.
- Vsako leto je višja tudi vrednost upravičenih sredstev, vendar delež upravičenih sredstev glede na celotno vrednost letnih načrtov niha. To je posledica velike raznolikosti projektov, predvsem v LIN 2010 je bilo nekaj projektov z zelo nizko stopnjo sofinanciranja (Pridelano v Posavju, Turizem v zidanicah – faza II in Turistično-informativne table občine Sevnica).
- Povečuje se lastni delež partnerjev projekta. Lastni delež partnerjev je zlasti visok v projektih s področja turizma, v teh projektih je tudi največji delež investicij.
- Nobeden od projektov ni vključeval drugih sredstev kot lastnih sredstev partnerjev.
- Prispevek v naravi so vključevali le štirje projekti, od tega sta dva projekta iz NIP 2011 in torej še v izvajanju. Prispevek v naravi je večinoma zelo majhen, okoli 2,5 % ali manjši, razen pri projektu Pravljična pot Kostanjevice: »pot Čestitk«, kjer je bil ta prispevek ocenjen na 20 % in je zajemal material za ureditev poti.
- Uspešnost črpanja sredstev (razmerje med načrtovanimi in zaprosenimi sredstvi) in upravičenosti zaprosenih sredstev (razmerje med zaprosenimi in odobrenimi sredstvi) je zelo različna. To kaže na različno usposobljenost in organiziranost projektnih partnerstev, pa tudi na razlike v značaju projektov.
- Glede na to, da so kazalniki teh projektov večinoma doseženi in preseženi, lahko sklepamo, da so bili stroški previsoko ocenjeni. Možno bi bilo tudi, da bi bile vrednosti kazalnikov prenizko ocenjene, vendar so večinoma glede na velikost ciljnih skupin (npr. število lastnikov zidanic) in njihov interes precej realne.
- Najbolj konsistentno črpanje sredstev kažejo projekti z jasno definirano vsebino in močnim nosilcem projekta oz. močno organiziranim partnerstvom. Taki projekti so Akademija zdrave hrane, Lokalna trajnostna oskrba s hrano, Skupaj na podeželju in 5-ka za zdravje. Pri projektih, kot so Obnovljivi viri energije na podeželju, Motivacijski projekt udejanjanja turističnih potencialov in Turizem v zidanicah lahko iz razmerja načrtovanimi, zaprosenimi in odobrenimi sredstvi sklepamo, da so bili ambiciozno zastavljeni, a da so bili stroški previsoko ocenjeni, čemur

lahko botruje precenjenost ciljnih skupin ali organizacijske težave, ki nastopijo v primeru velikega števila aktivnosti v projektu ali velikega geografskega obsega projekta.

- Projekti imajo različno ocenjene stroške za podobne aktivnosti. Vrednost projektov Akademija zdrave hrane in 5-ka za zdrave je v primerjavi z ostalimi projekti s podobnimi aktivnostmi in izdelki (tiskovine, študije, predavanja) je tako dokaj visoka, res pa je, da projekta obsegata veliko mrežo šol in sodelujočih otrok.

4.2 Priporočila

- Ob načrtovanju in potrjevanju projektov je treba dodatno pozornost posvetiti izvedljivosti aktivnosti v načrtovanem obsegu. Tu ne gre toliko za stroške posameznih izdelkov ali infrastrukture (npr. brošure, hladilne vitrine,...), ampak za:
  - časovno in organizacijsko izvedljivost aktivnosti. Projekti, ki imajo veliko število partnerjev in načrtovanih veliko aktivnosti za širok nabor udeležencev v relativno kratkem času, vsebujejo veliko tveganje, da katera od aktivnosti ne bo izvedena, saj pri izvajanju lahko mimogrede pride do nepričakovanih zapletov in zato zamud, ki se jih ne da nadomestiti.
  - potrebe in interese ciljnih skupin. Dobro je treba analizirati, ali ima ciljna skupina, ki ji prijavitelj nameni del svojih aktivnosti, interes za sodelovanje (npr. udeležbo na delavnicah) in ali ima sploh potrebo po takih aktivnostih. Lahko se zgodi tudi, da ciljna skupina nima potrebe po predvidenih aktivnostih, ker je še ni prepoznala, a v tem primeru morajo prijavitelji projekta v prvem koraku vključiti osveščanje ciljne skupine.
- V NIP 2010 sta le dva projekta, a sta zelo velika in vsebujeta veliko število "mehkih" vsebin ter veliko število aktivnosti. Da bosta uspešno izvedena, bo treba ves čas skrbeti za časovni potek projekta, pravilno evidentiranje aktivnosti in stroškov ter preverjati, ali je revizijska sled urejena tako, da omogoča pravočasno pripravo zahtevkov.
- LAS naj že v fazi priprave projektov, torej v času razpisa organizira predstavitev načina izvajanja projektov in obveznosti glede spremljanja in poročanja, da bodo potencialni prijavitelji bolje usposobljeni in bodo znali bolj realno oceniti tako stroške predlaganih aktivnosti kot svoj način vodenja projekta. Dodatne predstavitve so potrebne zlasti za projekte:
  - Z visokim deležem lastnega prispevka v naravi,
  - Z veliko partnerji,
  - Z veliko "mehkih" vsebin.

Preglednica 12: Načrtovana in dejanska poraba sredstev po projektih (pri zneskih oz. %, ki so označeni z *, so upoštevani tudi še nepotrjeni zahtevki, oddani v decembru 2011, pri projektih Pridelano v Posavju ter Gozdni sadeži pa tudi zahtevki, načrtovani v l. 2012)

Načrt	Projekti	Skupna vrednost v €	Upravičeni stroški v €	LEADER sredstva		Lastna sredstva		Prispevek v Naravi (%)	Oddani zahtevki v €	Odobreno plačilo v €	% odobrenih plačil	% odobrenih načrtovanih upravičenih stroškov	
				v %	v €	v %	v €						
LIN 2009	Akademija zdrave hrane	68.608,32	58.373,60	100,00	58.373,60	14,92	10.234,72	0	58.324,86	58.286,37	99,93	99,85	
	Lokalna trajnostna oskrba s hrano	55.474,15	48.302,30	100,00	48.302,30	12,93	7.171,85	0	47.174,17	47.174,17	100,00	97,66	
	Obnovljivi viri energije na podeželju	21.388,80	17.824,00	60,00	10.694,40	50,00	10.694,40	0	10.692,36	10.692,36	100,00	59,99	
	Motivacijski projekt udejanjanja turističnih potencialov	33.282,00	26.709,00	60,00	16.025,00	51,85	17.275,00	0	15.958,54	15.958,54	100,00	59,75	
	Turizem v zidnicah	92.408,00	80.984,90		32.394,00	64,94	60.014,00	0	32.387,41	32.251,28	99,58	39,82	
LIN 2010	Skupaj na podeželju	48.174,27	42.281,70	100,00	42.281,70	12,23	5.892,57	0	41.204,18	41.204,18	100,00	97,45	
	PRIDELANO V POSAVJU	79.994,11	73.884,11	40,00	29.553,65	63,06	50.440,46	2,50	29.006,32*	8.078,86*	100,00	98,15*	
	Lokalno pridelana hrana naj ima prednost	28.944,78	26.008,15	100,00	26.008,15	10,15	2.936,63	0	30.543,15	30.543,15*	100,00	100,00*	
	Bistrica kot biser	112.838,20	97.971,00	40,00	39.188,40	65,27	73.649,80	0	39.188,40	39.188,40	100,00	40,00	
	Turizem v zidnicah – faza II	41.798,00	32.500,00	40,00	13.000,00	68,90	28.798,00	0	12.619,54	12.619,54	100,00	38,83	
	Turistično-informativne table občine Sevnica	36.498,60	32.509,20	100,00	28.953,20	20,67	7.545,40	20	28.889,60	28.889,60*	100,00	99,78*	
	Pravična pot Kostanjevice: »pot Čestitk«	72.987,00	59.569,00	100,00	59.569,00	18,38	13.418,00	0	59.560,51*	59.560,51*	100,00	99,95*	
	GOZDNI SADEŽI: vrnitev h koreninam	75.820,20	69.916,80	100,00	69.916,80	7,79	5.903,40	0	68.896,51	68.896,51	100,00	98,54	
	5-TKA ZA ZDRAVJE: Oblikovanje vzorcev zdravega prehranjevanja pri otrocih	191.560,00	171.843,33	85,00	146.066,83	23,75	45.493,17	2,55					
	Poti prijetnih doživetij	373.901,80	312.572,40	64,00	199.853,49	46,55	174.048,31	0,82					
NIP 2011	Vrata turizma destinacije Posavje												
	Skupaj LIN 2009	319.335,54	274.475,50	75,81	208.071,00	34,85	111.282,54	/		205.566,90	99,92	74,89	
	Skupaj LIN 2010	448.880,89	392.358,26	67,84	266.189,20	40,70	182.691,69	/		172.962,24	76,18	44,08	
Skupaj NIP 2011	565.461,80	484.415,73	71,41	345.920,32	38,83	219.541,48	/	/	/	/	/		

5 Splošni zaključki in priporočila

LAS Posavje je eden uspešnejših slovenskih LAS, saj ima zelo jasno, dobro strukturirano in sistematično urejeno delovanje. Med ostalimi LAS prednjači tudi po dostopnosti informacij širši javnosti (spletna stran) in proaktivnem vključevanju v aktivnosti izven redno načrtovanega dela LAS. Programsko obdobje 2007 – 2013 je prvo obdobje izvajanja pristopa LEADER, zato je razumljivo, da prihaja do odstopanj od načrtovanih aktivnosti in porabe sredstev. S sistematičnim zaključevanjem izvajanja v tem programskem obdobju, usposabljanjem potencialnih prijaviteljev projektov in nadgrajevanjem dosedanjih izkušenj in rezultatov lahko v prihodnjem programskem obdobju znatno poveča izvajanje pristopa LEADER in ne le rezultate, ampak tudi vpliv svojega dela.

Skoraj vsi projekti, odobreni v okviru izvajanja pristopa LEADER, so usmerjeni v 3. os PRP 2007 – 2013, kar je v skladu s Strategijo razvoja LAS Posavje, ki postavlja temelje prodaje kmetijskih pridelkov in izdelkov ter na strani uporabnikov spodbuja potrošniške navade za kakovost življenja. Projekti zajemajo predvsem turizem, spodbujanje kmetijstva in osveščanje o zdravi hrani, v manjši meri aktivnosti za revitalizacijo vasi in zelo malo podjetniških aktivnosti.

Za prihodnje delo LAS Posavje so ključni:

- **Nadgrajevanje** dosedanjih projektov, predvsem z usklajevanjem potreb in ponudbe (npr. proizvodnjo zdrave hrane s povpraševanjem),
- **Sistematična podpora članom in potencialnim prijaviteljem projektov**, da se poveča njihova usposobljenost in medsebojna izmenjava izkušenj,
- **Podpora podjetništvu na podeželju**, saj bo to okrepilo tudi aktivnosti na področju turizma in kmetijstva, ki so bile podprte v dosedanjih projektih. Možno je sicer, da se podjetništvo že spodbuja z drugimi programi in pristopi v regiji, a v tem primeru je treba spodbujati povezovanje podjetništva s turizmom na podeželju in oblikovanjem zdravih prehranskih verig.
- **Povečevanje inovativnosti** projektov – tako glede vsebin kot glede povezovanja različnih ciljnih skupin,
- **Odpiranje navzven** – povezovanje z drugimi LAS v Sloveniji (ne nujno v okoliških regijah) in v tujini, s čimer bi ne le hitreje nadgradili projektne ideje in povečali inovativnost, ampak tudi izboljšali prepoznavnost LAS, projektov in regije.

Z vidika **doseganja ciljev** je smiselno obdržati pristop podpore manjšemu številu velikih projektov in se usmeriti v podporo predvsem tistim ukrepom, ki so povezani oz. podpirajo do sedaj dobro izvajane ukrepe, ter ukrepu spodbujanja podjetništva na podeželju – slednje je zelo pomembno tudi zaradi sedanje gospodarske situacije. Usmeriti se je treba v projekte in pristope, ki bodo drugačni od pristopov v drugih regijah, zlasti pri aktivnostih oz. tipih projektov, ki se v precejšnjem obsegu izvajajo tudi drugod (npr. turizem). Tako se je v prihodnjih letih, predvsem pri pripravi na novo programsko obdobje, smiselno usmeriti v spodbujanje konkurenčnosti in inovativnosti kmetijstva in gozdarstva, da bi lahko z lokalno pridelano hrano podprli in ohranili rezultate do sedaj izvajanih projektov, ter krepiti povezovanje turističnih produktov s povpraševanjem.

Nosilec projektov in njihovim partnerjem je treba pomagati pri oblikovanju projektov, da bodo lažje izkoristili dosedanje izkušnje, povečali inovativnost in se lažje usmerili v dolgoročne vplive in rezultate. Pomoč je lahko organizirana v obliki usposabljanja, ki bo LAS koristilo tudi kot priprava na novo programsko obdobje.

Kazalniki so pomembni tudi za spremljanje uspešnosti LAS in celotnega pristopa LEADER. Nosilci projektov in njihovi partnerji naj ob pripravi projektov posvetijo dodatno pozornost kazalnikom in njihovi usklajenosti s pričakovanji glede

doseganja ciljev ter s finančnim okvirjem projekta. Kazalniki naj bodo usklajeni s kazalniki Strategije razvoja LAS Posavje, vendar se je smiselno usmeriti v kazalnike za spremljanje rezultatov in vplivov, ne pa kazalnike izdelkov projekta v širšem smislu ("output" indikatorji - npr. izdelana študija, opravljena delavnica) – slednje se lahko zajame v poročilih, pri čemer bi bilo koristno, da LAS Posavje pripravi navodila oz. se uskladi s prijavitelji po odobritvi projektov.

Med **projektnimi partnerji** sedaj prevladujejo zavodi, ki so pogosto tudi vključeni v več projektov in prejemniki večjega dela sredstev. Pri nadaljnjem izvajanju pristopa LEADER je treba podpreti še druge tipe organizacij, predvsem vključevanje podjetniškega sektorja (npr. podjetja, ki se ukvarjajo z zdravo hrano, turizmom in podobnimi prioritetnimi področji) pa tudi močne posameznike in civilne organizacije, ki se ukvarjajo s podporo kmetijski dejavnosti ali s kakovostjo življenja na podeželju. Temu primerno je treba organizirati promocijo pristopa LEADER. Dosedanja partnerstva je smiselno podpreti predvsem v primeru, ko imajo projekti dobre rezultate in se povezujejo in nadgrajujejo, saj to pomeni, da bodo razvojno ta partnerstva sčasoma lahko prešla v naslednjo fazo, ko bodo njihovi projekti trajni in se bodo financirali sami oz. iz drugih virov. Pri nadaljnji podpori naj ima sposobnost in vloga partnerjev prednost pred številom partnerjev. Po zaključku vseh projektov iz LIN 2010 ter iz NIP 2011 bo vzpostavljena kakovostna infrastruktura, ki lahko da okvir novim, vsebinsko usmerjenim projektom na področju turizma in lokalnih proizvodov. Zato bo smiselno podpreti partnerje, ki bodo nadgrajevali rezultate dosedanjih projektov, v kar največji meri koristili obstoječo infrastrukturo in povečali inovativnost.

Velikost in stroški projektov so dokaj raznoliki. Ob načrtovanju in potrjevanju projektov je treba dodatno pozornost posvetiti izvedljivosti aktivnosti v načrtovanem obsegu glede na število in moč partnerjev ter potrebe in interese ciljnih skupin. Z velikim številom partnerjev, »mehkimi« vsebinami in številnimi aktivnostmi za širok nabor udeležencev v relativno kratkem času, se tveganje za zaplete pri izvedbi povečuje. Če ciljna skupina nima interesa ali potrebe za aktivnostmi projekta, bo težko doseči željene učinke in je torej treba predvideti motivacijske aktivnosti. V NIP 2010 sta dva velika projekta z velikim številom "mehkih" vsebin in aktivnosti, zato ju bo treba ves čas pozorno spremljati, da bodo vse aktivnosti pravočasno izvedene in da bodo lahko zahtevki prav in pravočasno pripravljeni. Za bodoče prijavitelje bi bilo koristno, če bi LAS že v fazi priprave projektov, torej v času razpisa organiziral predstavitev načina izvajanja projektov in obveznosti glede spremljanja in poročanja, da bodo potencialni prijavitelji bolje in realneje ocenili svoje sposobnosti in oblikovali projekte skladno z njimi.

LAS Posavje lahko z upoštevanjem ključnih tem izboljša zlasti učinke in vpliv projektov in svojega delovanja. Podane teme veljajo kot priporočila glede usmeritve in pristopa dela. LAS jih lahko uporabi pri nadaljnjem izvajanju projektov in preostalem izboru projektov v tem programskem obdobju, kar bo prineslo takojšnje učinke. Predvsem pa je pomembno, da priporočila uporabi pri pripravi na novo programsko obdobje.

Priloga 1: pregled kazalnikov projektov

Legenda: 😊 - ciljna vrednost je dosežena ali presežena, 😞 - ciljna vrednost ni dosežena; + - doseganje ciljne vrednosti se lahko še spremeni, saj se projekt še izvaja

Projekt	Kazalnik	izhodiščno stanje 2009	ciljna vrednost 2011	Dejansko stanje ob oddaji zahtevka	Doseganje ciljne vrednosti
Akademija zdrave hrane	Število prispevkov o zdravi hrani, objavljenih s strani osnovnošolcev na leto	5	30	140*	😊
	Število prispevkov o zdravi hrani, objavljenih s strani srednješolcev na leto	1	10	12*	😊
	Število zabeleženih obiskov spletne strani o zdravi hrani na leto	0	3000	10.561**	😊
Lokalna trajnostna oskrba s hrano	Število tistih, ki se zavedajo pomena zdrave hrane in svoje pozitivno mnenje podajo v raziskavi v odstotkih	izhodiščna vrednost pridobljena z anketo	Povečanje izhodiščne vrednosti za 50 %	18,4 % prebivalcev Posavja	?
	Število vključenih otrok v aktivnosti osveščanja o pomenu uživanja zdrave hrane	0	100	419***	😊
	Število javnih ustanov (šol), vključenih v projektne aktivnosti	3	10	20	😊
	Število analiziranih kmetij z ekološko in integrirano pridelavo	0	15	25	😊
	Število kmetijskih/živilskih proizvodov, primernih za vključitev v model uvajanja lokalno pridelane hrane v javne ustanove	0	8	10	😊
	Število javnih ustanov z izraženim interesom in potencialom za vključitev v lokalno trajnostno oskrbo	0	5	5	😊
	Priprava modela uvajanja lokalno pridelane hrane v javnih ustanovah	0	1	1	😊
	Število partnerjev v projektu	3	3	3	😊
	Število bruto delovnih mest	0	0	0	/
	Število izvedenih predstavitev do julija 2010	0	10	10	😊
Obnovljivi viri energije na podeželju	Število udeležencev vključenih v predstavitev do julija 2010:	0	75	107	😊
	Od tega žensk	0	10%	25%	😊
	Mladih do 30 let	0	10%	22%	😊
	Število objavljenih prispevkov o projektu v javnih medijih do konca leta 2010	0	10	15	😊
	Število sodelujočih partnerjev v projektu	0	5	5	😊
	Število pripravljenih gradiv za posamezne predstavitve	0	5	5	😊
	Prijave na razpise za pridobitev nepovratnih sredstev za uporabo OVE med udeleženci predstavitev	0	5	Rezultat se vrednoti ob koncu leta 2010	?
Število investicij OVE na območju LAS Posavje	0	2	1	Rezultat se vrednoti ob koncu leta 2010	?

Projekt	Kazalnik	izhodiščno stanje 2009	ciljna vrednost 2011	Dejansko stanje ob oddaji zahtevka	Doseganje ciljne vrednosti
	Zmanjšana poraba fosilnih goriv	0	3%	Rezultat se vrednoti ob koncu leta 2010	?
Motivacijski projekt udejanjanja turističnih potencialov	Število izvedenih motivacijskih delavnic in predstavitev projektnih motivatorjev za potencialne in obstoječe turistične ponudnike ter potencialne investitorje	0	5	5	😊
	Število vključenih obstoječih turističnih ponudnikov v izvedbo motivacijskega programa z motivacijskimi delavnicami in predstavitvami projektnih motivatorjev	0	5	5	😊
	Število vključenih potencialnih turističnih ponudnikov v izvedbo motivacijskega programa z motivacijskimi delavnicami in predstavitvami projektnih motivatorjev	0	18	26	😊
	Število izvedenih osebnih posvetovanj in sestankov	0	25	30	😊
	Število predstavitev modela nosilcem turističnega razvoja v občinah posavske razvojne regije	0	5	5	😊
	Število turističnih ponudnikov	5	7	7	😊
	Število turističnih proizvodov	7	9	12	😊
	Organiziranje novinarskih konferenc	0	2	1	😞
	Izvedene strokovne konference za pripravo celovite vsebine turističnega proizvoda Turizem v zidanicah	0	2	1	😞
	Število izvedenih animacijskih delavnic za lastnike zidanic, ki imajo interes registracije sobodajalstva v zidanicah	0	6	7	😊
Turizem v zidanicah	Število animiranih lastnikov zidanic za registracijo/priglasitev sobodajalstva v zidanicah	0	150	156	😊
	Število izvedenih strokovnih konferenc za pripravo celovite vsebine turističnega produkta turizem v zidanicah	0	2	1	😞
	izdelan priročnik (v nakladi 1500 izvodov) z navodili za lastnike zidanic na temo registracije/priglasitve sobodajalstva (pravne in strokovne podlage za registracijo, komunalno-infrastrukturni pogoji, merila in kriteriji ter način kategorizacije nastanitvenih objektov)	0	1	1	😊
	Izdelana spletna stran s predstavitvijo novega turističnega produkta in povezava na ostale turistične portale	0	1	?	?
	Oblikovana vsebina image kataloga za turistični produkt turizem v zidanicah	0	1	1	😊
	Oblikovana in vzpostavljena spletna stran za turistični produkt turizem v zidanicah	0	1	?	?
	Oblikovana celostna grafična podoba turističnega produkta turizem v zidanicah	0	1	1	😊
	Število registriranih/priglašanih ponudnikov sobodajalstva v zidanicah	0	3	?	?
	Izdelana merila in kriteriji ter opredeljen način za kategorizacijo produkta turizem v zidanicah	0	1	1	😊
	Število skozi promocijske aktivnosti osveščenih gospodinjstev na projektnem območju	0	25.600	25600	😊
	Število projektov društev, ki spodbujajo prostovoljstvo in medgeneracijsko sožitje	0	1	1	😊
	Število novih delovnih mest za potrebe projekta	0	1	0	😊
	Število projektov, kjer sodelujejo vsaj 3 različna društva in združenja	0	1	1	😊
	Število projektov, ki spodbujajo mlade družine za življenje na vasi na območju občine Brežice	0	1	1	😊
	Skupaj na podeželju				

Projekt	Kazalnik	izhodiščno stanje 2009	ciljna vrednost 2011	Dejansko stanje ob oddaji zahtevka	Doseganje ciljne vrednosti
PRIDELANO V POSAVJU: Lokalno pridelana hrana naj ima prednost	Število izdelanih raziskav z izdajo monografije	0	1	1	😊
	Število dokumentarnih filmov	0	2	2	😊
	Število vključenih mladih od 15-22 let	0	30	42	😊
	Število vključenih oseb nad 65 letom starosti	0	15	15	😊
	Število novih prireditev (razstava s predstavitvijo projekta)	0	1	1	😊
	Število obiskovalcev razstave	0	100	106	😊
	Št. aktivnosti v namen promocije projekta:				😊
	- 3x predstavitev projekta medijem,				
	- dinamična predstavitevna spletna stran,	0	12		
	- članki v lokalnih medijih (6x),				
	- informativne zloženke o projektu in rezultatih (5000)			12	
	Vzpostavitev pogodbenega partnerstva z vsemi pravnimi akti in pravilniki	0	1	1	😊+
	Število podpisanih pogodb s pogodbenimi partnerji	0	30	30	😊+
	Registracija blagovne znamke	0	1	1	😊+
	Oblikovana celostna grafična podoba za lokalno pridelano hrano	0	1	1	😊+
Število prodajnih mest z lokalno pridelano hrano (Resa Krško, Gregor Dolenja vas, Izidor Sevnica)	0	3	3	😊+	
Število jumbo plakatov	0	3	3	😊+	
Število degustacij	0	3	3	😊+	
Število zloženek z anketo	0	10.000	10.000	😊+	
Število potrošnikov, vključenih v anketiranje	0	100	100	😊+	
Število promocijskih daril v vrednosti do 30 EUR	0	30	30	😊+	
Število reklamnih panojev	0	5	5	😊+	
Število objavljenih prispevkov o projektu v medijih (promocija projekta).	0	2 + 4	7	😊+	
Bistrica kot biser	Število ljudi vključenih v vsako raziskavo skozi projekt (raziskava naravne in kulturne dediščine območja z analizo, raziskava javnega mnenja o umestitvi dediščine v lokalno okolje - tematski poti z analizo)	0	500	800	😊
	Število ljudi vključenih v delovno skupino	0	15	2	😞
	Število na novo izdanih publikacij	0	2	170	😊
	Število ljudi, ki si bo ogledalo posnet kratek dokumentarni film	0	60	15	
	Število otrok vključenih v delavnice	0	20	119	😊
	Število narejenih analiz primerov dobrih praks - inovativne tematske poti	0	1	1	😊
	Število strokovno vodenih delovnih posvetov na temo tematske poti	0	1	1	😊
	Število novih prireditev	0	4	3	😞

Projekt	Kazalnik	izhodiščno stanje 2009	ciljna vrednost 2011	Dejansko stanje ob oddaji zahtevka	Doseganje ciljne vrednosti
TURIZEM V ZIDANICAH - Faza II	Število novonastalih idej na temo umestitve dediščine v okolje	0	1	1	😊
	Ustanovljeno interesno združenje ponudnikov turizma v zidanicah	0	1	?	?
	Izdelani in potrjeni akti združenja	0	2	4	😊
	Izobraževalna delavnica za lastnike zidanic	0	1	2	😊
	Število izobraženih lastnikov zidanic, 1 delavnica	0	60	62	😊
	Število ponudnikov turistične ponudbe vključenih v konzorcij/interesno združenje	3	15	15	😊
	Oblikovan spletni prodajni katalog v petih jezikih (slo, hr, ang, nem, it)	0	1	1	😊
	Izdelan elaborat za izdelavo jumbo tabel in pridobitev dovoljenj za postavitev le-teh	0	1	3	😊
	Izdelane in postavljene jumbo table	0	3	4	😊
	Izdelani lončeni vrči za vino 0,5 z graviranim logotipom turist. proizvoda	0	200	?	?
	Izdelane darilne vrečke za stekleničena vina z natisnjenim logotipom	0	500	?	?
	Izdelani vinogradniški koledarji z natisnjenim logotipom	0	300	?	?
	Izdelane lesene deske za rezanje suhih mesnin z graviranim logotipom	0	300	?	?
	USB ključki z graviranim logotipom	0	100	?	?
	Objave člankov o novem turističnem proizvodu v prilogah tiskanih medijih	0	4	4	😊
Organizacija obiska domačih in tujih organizatorjev turistične ponudbe in medijskih hiš- obiski bodo organizirani na območju LAS Posavje (neposredni ogled vinogradniškega območja)	0	2 dogodka	2	😊	
Število skozi promocijske aktivnosti osveščenih gospodinjstev na projektnem območju	0	25.600	25.600	😊	
TURISTIČNO- INFORMATIVNE TABLE OBČINE SEVNICA	Število turističnih tabel s podobno celovito vsebino na območju občine Sevnica	0 (do 2009)	12 (junij 2010)	12	😊
	Prispevki v medijih o razvoju turizma in razvoju turistične infrastrukture (Posavski obzornik, Grajske novice, Dolenjski list)	0	3	3	😊
	Število označenih naravnih vrednot na panojih	0	16	22	😊
	Število označenih kulturnih vrednot na panojih	0	66	71	😊
	Število označenih planinskih in sprehajalnih peš poti	0	4	34	😊
	Število označenih kolesarskih poti	0	11	11	😊
	Število označenih prenočišč na panojih	0	13	16	😊
	Število označenih gostinskih ponudnikov na panojih	0	42	42	😊
	Število tematskih poti	0	1	1	😊
	Število označenih naravnih vrednot	0	3	3	😊
PRAVLJIČNA POT KOSTANJEVICE: "Pot Čestfik"	Število otrok, ki se bo vključevalo v oblikovanje projekta	0	320	588	😊
	Število izvodov delovnih zvezkov	0	5000	5000	😊
	Število filmov	0	1	1	😊
	Število rekvizitov – klopi	0	2	2	😊
	Število rekvizitov – učna maketa čebeljnaka	0	1	1	😊

Projekt	Kazalnik	izhodiščno stanje 2009	ciljna vrednost 2011	Dejansko stanje ob oddaji zahtevka	Doseganje ciljne vrednosti
	Označevalne table	0	3	3	😊
	Razgledni podest	0	1	1	😊
	Interaktivni letak	0	5000	5000	😊
	Zgoščenka	0	5000	5000	😊
	Učne delavnice	0	6	11	😊
	Konference za medije	0	2	3	😊
	Objave v medijih	0	30	45	😊
	Število pridobljenih študij o gozdu in gozdnih sadežih na območju Posavja	0	2	2	😊+
	Število študijskih krožkov za analizo uporabe gozdnih sadežev v posavski kuhinji.	0	6	0	😞+
	Število izvedenih posvetov z lastniki gozdov.	0	3	0	😞+
GOZDNI SADEŽI: vrnitev h koreninam	Število vključenih v animacijsko-motivacijske aktivnosti	0	30	0	😞+
	Število izvedenih osveščevalnih delavnic	0	3	3	😊+
	Število izobraževalnim ustanovam podarjenih izvodov knjige o uporabi gozdnih sadežev v posavski kuhinji	0	150	3	😊+
	Število vključenih v animacijsko-motivacijske aktivnosti	0	200	508	😊
	Število animacijsko-motivacijskih aktivnosti med potrošniki	0	3	3	😊
	Število vključenih otrok v 1., 2. in 3. modul	0	200	203	😊
	Število izbranih tem za spletno učenje	0	15	40	😊
	Število stalnih mentorjev	0	3	3	😊
	Število gostujočih mentorjev	0	5	5	😊
	Število otrok, ki bodo opravili naloge v posameznem modulu	0	180	po modulih: 256, 226, 203	😊
5-TKA ZA ZDRAVJE: Oblikovanje vzorcev zdravega prehranjevanja pri otrocih	Število otrok, ki bodo opravili naloge v vseh treh modulih	0	150	203	😊
	Število anketiranih	0	1000	1005	😊
	Dva strokovnjaka za evalvacijo projekta	0	2	2	😊
	Št. turističnih ponudnikov vključenih v izobraževanje	0	25		
	Št. organizatorjev turistične ponudbe vključenih v izobraževanje	0	5		
	Št. predstavnikov civilne iniciative vključenih v izobraževanje	0	30		
	Št. mladih vključenih v izobraževanje	0	30		
	Št. usposobljenih lokalnih vodnikov interpretacije narave	0	5		
	Št. novih ponudnikov turističnih storitev ob zaključku projekta	0	6		
	Št. urejenih novih tematskih poti	0	5		
POSAVSKE POTI PRIJETNIH DOŽIVETIJ	Št. označenih naravnih vrednot	0	5		
	Št. označenih kulturnih vrednot	0	2		
	Projekta v izvajanju				

Projekt	Kazalnik	izhodiščno stanje 2009	ciljna vrednost 2011	Dejansko stanje ob oddaji zahtevka	Doseganje ciljne vrednosti
VRATA TURIZMA DESTINACIJE POSAVJE	Št. nove javne infrastrukture kot dela ITP	0	5		
	Št. digitaliziranih tematskih poti	0	15		
	Št. oblikovanih novih integralnih turističnih produktov	0	5		
	Št. novih regijskih dogodkov	0	1		
	Št. novih delovnih mest	0	1		
	Število razvitih novih prodajnih poti	0	3		
	Število promocijskih katalogov	0	2		
	Število ponudnikov vključenih v organizirano skupno trženje in promocijo	0	100		
	Število urejenih skupnih prostorov za neposredno trženje lokalnih proizvodov	0	5		
	Število urejenih skupnih prostorov za posredno trženje in promocijo kakovosti lokalnih proizvodov	0	1		
	Število stalnih ponudnikov v prostorih za neposredno trženje	0	30		
	Število novih delovnih mest kot rezultat programa	0	1		
	Število izvedenih usposabljanj za večjo konkurenčnost lokalnih proizvodov, storitev	0	6		
	Število vključenih v programe usposabljanj za večjo konkurenčnost lokalnih proizvodov, storitev	0	100		
	Število projektov, kjer sodelujejo vsaj 3 različna društva, združenja	0	15		
	Razvite nove prireditve	0	16		

Priloga 2: Doseganje ciljnih vrednosti kazalnikov Razvojne strategije LAS Posavje

Legenda: 😊 - ciljna vrednost je dosežena ali presežena, ☹️ - ciljna vrednost ni dosežena, ↗️ - kazalnik kaže ugoden trend za doseganje ciljne vrednosti. Z rumeno so obarvane ciljne vrednosti tistih kazalnikov, katerih vrednosti se lahko še spremenijo, zajemajo projekte, ki se še izvajajo (projekti iz LIN 2010 - Gozdni sadeži, Pridelano v Posavju) ali še niso pričeli izvajati (projekta iz NIP 2011).

Program	Opis kazalnika	vrednost		Trend, dosežki	Opomba	
		Izhodiščna (2007 ⁵)	Končna (2013 ali 2015) 2011			
Program 1 (Obnovljivi viri energije na podeželju)	BDP na prebivalca območja glede na povprečje RS v %	80*(2003)	90	85,6 (2009)	↗️	Kazalnik je nesmiselno spremljati v okviru LAS, saj nanj vpliva preveč dejavnikov in ni mogoče izluščiti vpliva aktivnosti LAS.
	Dodana vrednost na zaposlenega območju glede na povprečje EU-15	51*(2003)	70	n.p.	•	Kazalnik je nesmiselno spremljati v okviru LAS, saj nanj vpliva preveč dejavnikov in ni mogoče izluščiti vpliva aktivnosti LAS.
	Delež ekonomsko primerljivih kmetij (ESU) glede na celotno število kmetij v Posavju	3,6*(2000)	4,6	n.p.	•	Kazalnik je nesmiselno spremljati v okviru LAS, saj nanj vpliva preveč dejavnikov in ni mogoče izluščiti vpliva aktivnosti LAS.
	Število prijav kmetijskih gospodarstev, gospodarskih družb, s.p. na javne razpise za tehnološko posodobitev proizvodnje	0	20	n.p.	•	za projekt Obnovljivi viri energije na podeželju bi se morala vrednost kazalnika ovrednotiti konec l. 2010
	Število novih delovnih mest kot rezultat programa	0	5	0	☹️	
	Število novih proizvodov in storitev višje kakovosti	0	5	0	☹️	
	Število izvedenih usposabljanj za večjo konkurenčnost lokalnih proizvodov, storitev	0	5	10	☹️	
	Število vključenih v programe usposabljanj za večjo konkurenčnost lokalnih proizvodov, storitev	0	150	107	↗️	
	Število skupnih predelovalnih obratov	0	2	0	☹️	
	Število urejenih skupnih prostorov za neposredno trženje lokalnih proizvodov	0	2	0	☹️	
	Število stalnih ponudnikov v prostorih za neposredno trženje	0	20	0	☹️	
	Število urejenih skupnih prostorov za posredno skupno trženje in promocijo kakovostnih lokalnih proizvodov in storitev	0	1	0	☹️	
	Program 2	Število razvitih novih prodajnih poti	0	2	1	↗️

⁵ Označeno z * in letnico, če je izhodiščni podatek starejši

Program	Opis kazalnika	vrednost			Trend, dosežki	Opomba
		Izhodiščna (2007 ⁵)	Končna (2013 ali 2015)	2011		
Program 3 (Akademija zdrave hrane; Lokalna trajnostna oskrba s hrano; Gozdni sadeži; 5- tka za zdravje)	Število registriranih skupin proizvajalcev	0	2	0	⊖	
	Število živil, vključenih v sheme kakovosti	0	0	0	⊖	
	Število rokodelskih izdelkov z mnenjem Obrtne zbornice o izdelku domače in umetnostne obrti	0	5	0	⊖	
	Število promocijskih katalogov	0	3	0	⊖	
	Število skupnih promocijskih aktivnosti	0	20	3	⊖	ciljno vrednost bo težko doseči, saj tudi projekt Vrata turizma destinacije Posavje ne zajema tega kazalnika. Doseči jo je mogoče le, če se projekt(i) iz NIP 2012 usmerijo v promocijo.
	Število ponudnikov, vključenih v organizirano skupno trženje in promocijo	0	20	0	⊖	
	Izdelan model lokalne trajnostne oskrbe s hrano	0	1	1	⊕	
	Število animacijsko-motivacijskih aktivnosti med proizvajalci varne hrane	0	24	0	⊖	
	Število vključenih v animacijsko-motivacijske aktivnosti	0	200	927	⊕	
	Število animacijsko-motivacijskih aktivnosti med potrošniki	0	24	11	↗	pri Akademiji zdrave hrane smo šteli pripravo 4 biltenov in spletne strani.
Program 4 (Motivacijski projekt udejanjanja turističnih potencialov; Turizem v	Število vključenih ponudnikov varne hrane v model lokalne trajnostne oskrbe s hrano	0	40			Pri Lokalni trajnostni oskrbi s hrano smo šteli kmetije, ki so bile analizirane za pripravo modela; te imajo potencial, a se ne bodo nujno vključile v izvajanje modela.
	Število vključenih ponudnikov varne hrane s certifikatom (sheme kakovosti)	0	40		⊖	
	Število javnih ustanov, vključenih v model lokalne oskrbe s hrano (potrošniki)	0	10	0	⊖	
	Število novih delovnih mest kot rezultat programa	0	5	0	⊖	
	Število izvedenih izobraževanj in usposabljanj za turistične ponudnike, organizatorje turistične ponudbe in turistične vodiče	0	30	14	↗	
	Število vključenih turističnih ponudnikov v izobraževanja in usposabljanja	0	120	69	⊖	Pri projektu Turizem v zidanicah nismo upoštevali števila animiranih lastnikov zidanic, saj ni nujno, da se bodo dejansko registrirali za sobodejalstvo, spremljanju registriranih ponudnikov je bil namenjen

Program	Opis kazalnika	vrednost			Trend, dosežki	Opomba
		Izhodiščna (2007 ⁵)	Končna (2013 ali 2015)	2011		
zidanicah; Turizem v zidanicah – Faza II; Posavske poti prijetnih doživetij; Pot Čestitk)						poseben kazalnik "Število registriranih/priglašanih ponudnikov sobodajalstva v zidanicah", ki pa v zaključnem poročilu projekta ni naveden. Pri II. fazi tega projekta smo upoštevali število lastnikov zidanic, ki so sodelovali na izobraževalnih delavnicah, saj smo privzeli, da gre za tiste, ki so že vključeni ali se res nameravajo vključiti v ponudbo.
	Število vključenih organizatorjev turistične ponudbe v izobraževanje in usposabljanje	0	15	0	☹	
	Število usposobljenih turističnih vodičev z veljavno licenco	0	25	0	☹	
	Število novih delovnih mest kot rezultat programa	0	5	0	☹	
	Število ali km novih kolesarskih poti, tematskih poti	0	5	1	↗	Če bo projekt Posavske poti prijetnih doživetij izveden po načrtih, bo kazalnik presežen
	Število označenih naravnih vrednot	0	20	3	☹	ciljno vrednost bo težko preseči ne da bi se kateri od novih projektov v NIP 2012 intenzivno usmeril v označevanje naravnih vrednot.
	Število nove in obnovljene javne turistične, športne, mladinske in druge infrastrukture kot dela ITP	0	5	1	↗	Če bo projekt Posavske poti prijetnih doživetij izveden po načrtih, bo kazalnik dosežen
	Obnovljeni objekti kulturne dediščine	0	5	0	☹	
	Število prijav fizičnih in pravnih oseb na ukrep PRP ohranjanje in izboljševanje dediščine podeželja	0	5	0	☹	
	Število tržnih znamk območja LAS Posavje	0	1	0	☹	
Program 5 (Turistično-informativne table občine Sevnica)	Število oblikovanih integriranih turističnih produktov	0	7	0	☹	Upoštevali smo prispevke v medijih v okviru projekta TURISTIČNO-INFORMATIVNE TABLE OBČINE SEVNICA, ki je bil edini v tem programu.
	Število skupnih promocijskih aktivnosti in katalogov	0	20	3	☹	Kazalnik je nesmiselno spremljati v okviru LAS, saj nanj vpliva preveč drugih dejavnikov, da bi lahko izluščili vpliv aktivnosti LAS.
	Porast števila obiskovalcev, turistov na območju v %	0	12	n.p.	☹	
Program 6 (brez projektov)	Število animacijsko-motivacijskih aktivnosti za nabor potencialnih podjetnikov	0	15	0	☹	
	Število evidentiranih potencialnih podjetnikov/ od tega ženski/ od tega mlajših od 27 let	0	80/40/20	0	☹	
	Število razvitih in izvedenih programov podjetniškega	0	2	0	☹	

Program	Opis kazalnika	vrednost			Trend, dosežki	Opomba
		Izhodiščna (2007 ⁵)	Končna (2013 ali 2015)	2011		
Program 7 (Skupaj na podeželju; Bistrica kot biser)	usposabljanja in svetovanja za posebne ciljne skupine (ženske, mladi do 27 let, brezposelni in podzaposleni, člani kmetijskih gospodarstev)					
	Število delavnic za spodbujanje socialnega podjetništva/ ženskega podjetništva/ podjetništva med mladimi	0	30/15/20	0	☹	
	Število realiziranih samozaposlitev med potencialnimi podjetniki/ od tega žensk / od tega mladih do 27 let	0	38215	0	☹	
	Število vključenih v usposabljanja za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije	0	20	0	☹	Kazalnik je nesmiselno spremljati v okviru LAS, saj nanj zelo vplivajo aktivnosti Zavoda RS za zaposlovanje, poleg tega pa se NPK niso pokazale kot dejavnik spodbujanja podjetništva.
	Število novo registriranih dopolnilnih dejavnosti na kmetijah	77*(marec 2008)	100	0	☹	
	Število usposobljenih izvajalcev usposabljanj za podjetništvo na podeželju	0	12	0	☹	
	Razvita regionalna shema finančnih spodbud za zagon dopolnilnih dejavnosti na kmetijah	0	1	0	☹	
	Število realiziranih projektov v okviru ukrepa PRP obnova in razvoj vasi	0	6	0		Kazalnik je nesmiselno spremljati v okviru LAS, saj nanj veliko bolj vplivajo dejavnosti Kmetijske svetovalne službe kot aktivnosti LAS.
	število projektov društev, ki spodbujajo prostovoljstvo in medgeneracijsko sožitje	0	10	1	☹	Ciljno vrednost bo težko doseči, razen če bo kateri od projektov iz NIP 2012 oblikovan tako, da bo vseboval podprojekte.
	Število projektov, kjer sodelujejo vsaj 3 različna društva in združenja	0	10	1	☹	Ciljno vrednost bo težko doseči, razen če bo kateri od projektov iz NIP 2012 oblikovan tako, da bo vseboval podprojekte.
Število prireditelj, kjer sodelujejo društva s celotnega območja	0	1	0	☹		
Razvite nove prireditve	0	5	4	↗		
Število novih prog javnega prometa po vaseh	0	3	0	☹		
Porast deleža pokritosti območja s širokopasovnimi povezavami v %	0	30	0	☹	Kazalnik je nesmiselno spremljati v okviru LAS, saj nanj veliko bolj vplivajo drugi dejavniki.	
Število vključenih v ukrep PRP pomoč mladim prevzemnikom kmetij	0	15	0	☹	Kazalnik je nesmiselno spremljati v okviru LAS, saj nanj veliko bolj vplivajo dejavnosti Kmetijske svetovalne službe kot aktivnosti LAS.	

Program	Opis kazalnika	vrednost			Trend, dosežki	Opomba
		Izhodiščna (2007 ⁵)	Končna (2013 ali 2015)	2011		
	Število vključenih v ukrep PRP zgodnje upokojevanje	0	10	0		Kazalnik je nesmiselno spremljati v okviru LAS, saj nanj veliko bolj vplivajo dejavnosti Kmetijske svetovalne službe kot aktivnosti LAS.
	Število LAS na območju	0	1	1	😊	Kazalnik je nesmiselno spremljati, saj predvidoma ne bo novih ustanovitev LAS.
	Število članov LAS Posavje	37	80	32	😊	Kazalnik je daleč od ciljne vrednosti, vendar je potrebno razmisliti, ali je bila ciljna vrednost morda preoptimistično postavljena. Pomembnejši od števila članov sta njihov interes in moč.
	Število projektov, prijavljenih na javne pozive LAS Posavje	0	30	27	😊	Ciljna vrednost bo z naslednjim pozivom dosežena.
	Število odobrenih projektov, sofinanciranih s sredstvi LEADER	0	20	15	😊	Ciljno vrednost je možno doseči, a je ni treba slediti za vsako ceno, saj je včasih bolje podpreti manj projektov, ki pa so kakovostni in imajo močan vpliv.
	Število projektov medregijskega sodelovanja (z LAS-i po Sloveniji)	0	3	0	😞	
	Število projektov čezmejnega sodelovanja (z LAS-i v državah članicah EU)	0	2	0	😞	Kazalnik je težko doseči tudi zaradi neusklajenosti postopkov v različnih državah.
	Število izvedenih animacijsko-motivacijskih delavnic za krepitev članstva	0	20	57	😊	
	Povprečno število projektnih partnerjev pri posameznem projektu	0	2	5,93	😊	Projekti so dokaj kompleksni, zato se ustvarjajo številčnejša partnerstva. Več kot tri četrtine projektov ima več kot 3 partnerje.
	Število projektov, kjer sodeluje več kot 5 partnerjev	0	5	7	😊	
	Število projektov, ki spodbujajo enakost med spoloma	0	3	n.p.	?	Nobeden od projektov ni bil posebej usmerjen v spodbujanje enakosti med spoloma, vendar noben tudi ni diskriminatoren.
	Število ogledov dobrih praks	0	10	3	😊	v kombinaciji s projektnimi aktivnostmi bo ciljno vrednost še mogoče odseči, a je veliko odvisno od projektov, odobrenih v prihodnje.
	Število promocijskih aktivnosti za krepitev članstva	0	15	54	😊	Upoštevali smo tematska usposabljanja (6) in delavnice za pripravo LEADER projektov (48). Poleg tega je bilo izvedenih 49 svetovanj za pripravo zahtevkov, kar pripomore h kreptivi članstva.

Program 8

Program	Opis kazalnika	vrednost			Trend, dosežki	Opomba
		Izhodiščna (2007 ⁵)	Končna (2013 ali 2015)	2011		
	Število izdanih gradiv za učenje uporabe pristopa LEADER v praksi	0	3	1	↗	
	Izdelen akcijski načrt obveščanja in informiranja javnosti o sredstvih LEADER	0	1	1	😊	LAS ima letni načrt dela, v okviru katerega izvaja obveščanje in informiranje.

Priloga 3: Seznam vseh partnerjev projektov (vključno z nosilci)

V spodnji preglednici so predstavljeni vsi partnerji in nosilci projektov po njihovi organizacijski obliki, projektih, v katerih so sodelovali ter zneskih, ki so jih prejeli iz pristopa LEADER. V vseh primerih so bila upoštevana le upravičena sredstva.

Pri zneskih lahko prihaja do odstopanj, saj v poročanje upravičencev LIN 2009 ni vsebovalo navedbe podatkov o nosilcu stroškov posameznega projekta. Da bi se čim bolj približali oceni prejetih stroškov iz pristopa LEADER smo v takem primeru stroške, ki niso bili vezani na nobenega od partnerjev (npr. računi za pošto, računi za tiskovine,...):

- pripisali nosilcu projekta, saj običajno nosi večji del stroškov za različne storitve,
- pripisali posameznim partnerjem projekta če so bila na voljo kasnejša poročila, ki so že vsebovala informacije o nosilcih posameznega stroška. Po zgledu kasnejših poročil smo torej istega izdajatelja dokazila o strošku (npr. enako tiskarno) pripisali istemu partnerju.

Do odstopanj lahko prihaja tudi zato, ker so pri LIN 2009 in 2010 upoštevana izplačana sredstva LEADER, nekateri projekti pa še niso zaključeni oz. so zadnji zahtevki za izplačilo še v potrjevanju (npr. Gozdni sadeži, Pot Čestitk). Zneski, označeni z *, vključujejo decembra 2011 oddane, a še ne odobrene zahtevke ter načrtovane zahtevke za aktivnosti v l. 2012. Sredstva iz NIP 2011 so prav tako označena z zvezdico, saj so šele načrtovana in še niso bila izplačana.

Organiz. oblika	Partner	Število projektov	Število partnerjev	Projekti, v katere je vključen	Skupaj LIN 2009, 2010	Načrtovano NIP 2011	Skupaj
d.d.	Kostak komunalno stavbno podjetje d.d.	2	6	Obnovljivi viri energije na podeželju, PRIDELANO V POSAVJU	12.343,60*	0,00	12.343,60
d.o.o.	Hortikultura plantaže in gradnje Brežice d.o.o.	1	4	Obnovljivi viri energije na podeželju	0,00	0,00	0,00
	Kenex trgovsko podjetje d.o.o.	2	15	Akademija zdrave hrane, 5- TKA ZA ZDRAVJE	58.685,62	0,00	58.685,62
	Kostak Branthner ekologija, družba za ravnanje z odpadki d.o.o.	1	4	Obnovljivi viri energije na podeželju	0,00	0,00	0,00
Z.o.o.	Kmečka zadruga Sevnica z.o.o.	2	5	Lokalna trajnostna oskrba s hrano, PRIDELANO V POSAVJU	32.232,82*	0,00	32.232,82
s.p.	Dolmark propaganda Tajana Petrič s.p.	1	5	"Pot Čestitk"	4.395,37*	0,00	4.395,37
Fizične osebe	Samo Ošina (fizična oseba)	1	12	Akademija zdrave hrane	1.428,79	0,00	1.428,79
	Tadeja Sumrak (fizična oseba)	1	12	Akademija zdrave hrane	1.278,79	0,00	1.278,79
Društva	Društvo borilnih veščin Katana	1	3	5-TKA ZA ZDRAVJE	1.792,40	0,00	1.792,40
	Društvo kmečkih žena Arnika Svibno	1	3	GOZDNI SADEŽI	1.345,66*	0,00	1.345,66

Organiz. oblika	Partner	Število projektov	Število partnerjev	Projekti, v katere je vključen	Skupaj LIN 2009, 2010	Načrtovano NIP 2011	Skupaj
	Društvo kmetič Brežice	1	9	Skupaj na podeželju	240,00	0,00	240,00
	Društvo ljubiteljev Bizejčana	1	5	Vrata turizma destinacije Posavje	0,00	7.851,25*	7.851,25
	Društvo prijateljev mladine Bistrica ob Sotli	1	7	Bistrica kot biser	197,00*	0,00	197,00
	Društvo prijateljev mladine Brežice	1	9	Skupaj na podeželju	48,00	0,00	48,00
	Društvo upokoencev Bistrica ob Sotli	1	7	Bistrica kot biser	299,83*	0,00	299,83
	Društvo vinogradnikov "Dolina - Jesenice"	1	5	Vrata turizma destinacije Posavje	0,00	7.538,75*	7.538,75
	Društvo vinogradnikov in kletarjev Šempeter	1	7	Bistrica kot biser	500,00*	0,00	500,00
	Društvo za zdravilne rastline doline Sopot	1	3	GOZDNI SADEŽI	1.345,66*	0,00	1.345,66
	Društvo zavaznikov mehkega pristanka Krško	1	9	Skupaj na podeželju	2.000,00	0,00	2.000,00
	Klub jamarjev Kostanjevica na Krki	1	5	"Pot Čestitk"	150,00*	0,00	150,00
	Kulturno društvo Bistrica ob Sotli	1	7	Bistrica kot biser	1.252,66*	0,00	1.252,66
	Mladinsko društvo Bistrica ob Sotli	1	7	Bistrica kot biser	2.051,26*	0,00	2.051,26
	Multimedijско društvo Idea, Brežice	1	9	Skupaj na podeželju	800,00	0,00	800,00
	Planinsko društvo Polom Kostanjevica na Krki	1	5	"Pot Čestitk"	150,00*	0,00	150,00
	Svetniki - društvo prijateljev podeželja, Jesenice na Dolenjskem	1	9	Skupaj na podeželju	56,00	0,00	56,00
	Športno društvo Bistrica ob Sotli	1	7	Bistrica kot biser	522,40	0,00	522,40
	Turistično društvo Bistrica ob Sotli	1	7	Bistrica kot biser	488,96	0,00	488,96
	Turistično društvo Čatež ob Savi	1	9	Skupaj na podeželju	56,00	0,00	56,00
	Turistično društvo Kostanjevica na Krki	1	3	5-TKA ZA ZDRAVJE	0,00	0,00	0,00
	Turistično društvo Ostrovrharij Svibno	1	2	Motivacijski projekt udejanjanja turističnih potencialov	0,00	0,00	0,00
	Turistično društvo Radeče	1	2	Motivacijski projekt udejanjanja turističnih potencialov	0,00	0,00	0,00
	Turistično društvo Sromlje	1	5	Posavske poti prijetnih doživetij	0,00	12.557,34*	12.557,34
	Turistično društvo Šentjaž	1	5	Posavske poti prijetnih doživetij	0,00	6.288,58*	6.288,58
Krajevne skupnosti	Krajevna skupnost Blanca	1	12	Turistično-informativne table občine Sevnica	0,00	0,00	0,00
	Krajevna skupnost Boštanj	1	12	Turistično-informativne table občine Sevnica	0,00	0,00	0,00

Organiz. oblika	Partner	Število projektov	Število partnerjev	Projekti, v katere je vključen	Skupaj LIN 2009, 2010	Načrtovano NIP 2011	Skupaj
	Krajevna skupnost Krmej	1	12	Turistično-informativne table občine Sevnica	0,00	0,00	0,00
	Krajevna skupnost Loka pri Zidanem Mostu	1	12	Turistično-informativne table občine Sevnica	0,00	0,00	0,00
	Krajevna skupnost Primož	1	12	Turistično-informativne table občine Sevnica	0,00	0,00	0,00
	Krajevna skupnost Sevnica	1	12	Turistično-informativne table občine Sevnica	0,00	0,00	0,00
	Krajevna skupnost Studenec	1	12	Turistično-informativne table občine Sevnica	0,00	0,00	0,00
	Krajevna skupnost Šentjanž	1	12	Turistično-informativne table občine Sevnica	0,00	0,00	0,00
	Krajevna skupnost Tržišče	1	12	Turistično-informativne table občine Sevnica	0,00	0,00	0,00
	Krajevna skupnost Zabukovje	1	12	Turistično-informativne table občine Sevnica	0,00	0,00	0,00
Občine	Občina Bistrica ob Sotli	1	7	Bistrica kot biser	25.231,04*	0,00	25.231,04
	Občina Brežice	2	14	Skupaj na podeželju, Vrata turizma destinacije Posavje	0,00	138.303,23*	138.303,23
	Občina Kostanjevica na Krki	1	5	Posavske poti prijetnih doživetij	0,00	19.724,25*	19.724,25
Osnovne šole	Občina Sevnica	1	12	Turistično-informativne table občine Sevnica	0,00	0,00	0,00
	Osnovna šola Brežice	1	12	Akademija zdrave hrane	825,60	0,00	825,60
	Osnovna šola Dobova	1	12	Akademija zdrave hrane	239,75	0,00	239,75
	Osnovna šola Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki	1	5	"Pot Čestitk"	500,00*	0,00	500,00
	OŠ Adama Bohoriča Brestanica	1	12	Akademija zdrave hrane	201,50	0,00	201,50
	OŠ dr. Mihajla Rostoharja Krško	1	12	Akademija zdrave hrane	115,25	0,00	115,25
	OŠ Leskovec pri Krškem	1	12	Akademija zdrave hrane	168,75	0,00	168,75
	OŠ Tržišče	1	12	Akademija zdrave hrane	12,50	0,00	12,50
	OŠ Velika Dolina	1	12	Akademija zdrave hrane	333,75	0,00	333,75
	OŠ XIV. divizije Senovo	1	12	Akademija zdrave hrane	84,38	0,00	84,38
Srednja šola	Ekonomski in trgovska šola Brežice poklicna in strokovna šola	1	12	Akademija zdrave hrane	194,50	0,00	194,50
Univerza	Univerza v Mariboru, fakulteta za energetiko	1	4	Obnovljivi viri energije na podeželju	0,00	0,00	0,00
Zavodi	Center za podjetništvo in turizem Krško (CPT Krško)	3	7	Turizem v zidanicah, Turizem v zidanicah - faza II, Posavske poti prijetnih doživetij	62.860,11	62.543,00*	125.403,11
	Center za razvoj podeželja Posavje	2	5	Lokalna trajnostna oskrba s hrano, PRIDELANO V	33.127,72*	0,00	33.127,72

Organiz. oblika	Partner	Število projektov	Število partnerjev	Projekti, v katere je vključen POSAVJU	Skupaj LIN 2009, 2010	Načrtovano NIP 2011	Skupaj
	Galerija Božidar Jakac Kostanjevica na Krki	1	5	"Pot Čestitk"	184,33*	0,00	184,33
	Javni zavod Kulturno turistični rekreacijski center Radeče (KTRC Radeče)	3	10	Motivacijski projekt udejanjanja turističnih potencialov, Gozdni sadeži, Posavske poti prijetnih doživetij	71.490,54*	28.178,92*	99.669,46
	LJAmmedia, Zavod za medijsko produkcijo in izobraževanje	1	5	Vrata turizma destinacije Posavje	0,00	7.796,52*	7.796,52
	Mladinski center Brežice (Mc Brežice)	2	14	Skupaj na podeželju, Vrata turizma destinacije Posavje	37.524,18	6.826,25*	44.350,43
	Občinska turistična zveza Brežice	1	9	Skupaj na podeželju	400,00	0,00	400,00
	Otok zavod za razvoj	1	5	"Pot Čestitk"	23.509,90*	0,00	23.509,90
	Turistična zveza občine Sevnica	1	12	Turistično-informativne table občine Sevnica	0,00	0,00	0,00
	Zavod Vrbov Log, zavod za ohranjanje podeželja Brezovska Gora (Zavod Svibna)	3	10	Lokalna trajnostna oskrba s hrano, Obnovljivi viri energije na podeželju, Gozdni sadeži	9.765,03*	0,00	9.765,03
	Zavod za izobraževalno in raziskovalno dejavnost Posavje	2	15	Akademija zdrave hrane, 5-TKA ZA ZDRAVJE	61.859,79	0,00	61.859,79
	Zavod za kulturo, šport, turizem in mladinske dejavnosti Sevnica	4	19	Turizem v zidanicah, Turizem v zidanicah - faza II, Turistično-informativne table občine Sevnica, Posavske poti prijetnih doživetij	21.335,23	16.774,74*	38.109,98
	Zavod za podjetništvo in turizem Brežice	1	9	Skupaj na podeželju	80,00	0,00	80,00
Združenje	Združenje za promocijo Bizeljskega	1	5	Vrata turizma destinacije Posavje	0,00	31.537,50*	31.537,50
Partnerstvo	LAS Posavje	1	3	Lokalna trajnostna oskrba s hrano	1.296,67	0,00	1.296,67
	Povprečje	1,22	8,49	Skupaj	475.001,34	345.920,32	820.921,67